Масса-а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

((«СВЕТ»))

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 54 (4486) | КХАЬРА, 5 МАЙ, 1971 шу. | Мах 2 кап. | Газета арадувл 1923 шера денз

ТАХАН — КЕПАЙОАЗОН ДИ

ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГЕРЗ

Тахан вай кепайоазон ди да. Дерригача советски халкъа деза шІей да из. Цу дийнахь 1912-чу шера этгара хьалха арадаьлнад дукхахча наха лаьрхІа дола «Правда» яха большевистски газет.

Владимир Ильич Ленина кулгалдеш хьахиннад советски кепайоазув. Из боккъонца дола ленински кепайоазув да. В. И. Ленина белгалдаьккхад газета керттера декхар — коллективни пропагандисти, агитатори, хІаьта иштта коллективни организатори из хилар. Ленина вІашагІьеххкай вай кепайоазон керттера принципаш.

КПСС XXIV-ча съезда решенеша берригача советски наьха боарам боацаш дегаш ураоттадаьча, айденнача политически къахьегамеи кердача хьинарца съезда решенеш кхоачашъяра шерра яхь йоаржаяьча хьалашка деззу укх шера советски халкъо ший кепайоазув.

— Вай копайоазоно, радиос, телевиденс,— аьлар парте XXIV-ча съезда доклад еш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнева, — дукха хІама ду актуальни, советски наха боккъонца хьаштдолаш йола мехка чурча вахарен дунен халкъашта юкъерча гІулакхийи проблемаех оперативно яздара, новкъостал ду коммунизм хьалъяра толашагІа йола опыт йоаржаяра, классови моастагІий идеологически чугІортара духьала хІама тох.

Иштта боккха мах баьб парте вай кепайоазони, радион, телевиденен балха. Коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме вай кепайоазув дегІаух, чІоагІлу, парте деналегІонча ше хиларах тарра тІатІа низ болашагІа хул. ХІанз вай мехка арадувл 7514 газет, колхозни цараш доацаш. Укх шера арадувлача газетий цкъара тираж 135 миллион экземпляр гаргга хул.

Вай мехка иштта арадувл 6 эзар гаргга тайп-тайпа журналаш. Цар цкъара тираж 156,4 миллион экземпляр гаргга я.

Советски газетийи журналийи цкъара тираж вай мехка бахача нахал дуккха дукхагІа хул.

Цхьанна а мехка дац цу тайпара хьал.

Октябро хьакхелла, ленински къаман политика беркатах хьахинна, хьамсарча парте йоакхонца дегІаухаш да Нохч-ГІалгІайчен кепайоазув а. Октябрьски революци хилалехьа кхыметтел ший йоазув дацар нохч-гІалгІай халкъа.

Тахан республикс арадувл диъ республикански 14 районнии газеташ, шиъ литературно-художествени альманах. Нохч-ГІалгІай книжни издательства арахец нохчийн, гІалгІайн, эрсийн меттала политически художественни, иштта кхыдолеи литература.

ДІадахача шера вай республикански районнии газетий оагІонаш тІа керттера моттиг дІалоацаш яр КПСС XXIV-ча съезда еча кийчонах йола материалаш. Хьалхарча оагІон тІа «КПСС XXIV-ча съезда накъадолхаш» яхача рубрика кІала даим хулар съезда сийна яьржача яхьах йола материалаш.

Газеташ тІа каст-каста кепаеттар «Съездагара съездага» яха рубрика. Цунна кІала хулар КПСС XXIII съезд хинначул тІехьагІа республика предприятешка, колхозашка, совхозашка хинна доккхий хувцамаш хьагойташ йола материалаш. Газет дешараша дика хийтта тІанийцар цу хьакъехьа «Сердало» тІа кепатеха «Грознефть» управлене начальника В. Назарова яздь «Сийлен декхар», Сунженски районерча Кирова цІерагІча паркома секретара нов. Фаргиева яздь «Кердадар юкъеххувлаш» яха статьяш, Наьсарен «Электроинструмент» яхача заводах, цун белхлоех йола оагІув, иштта кхы а.

Газето дукха яздир ленински къаман доттагІала низах.

Даим йоакхо ю газето къахьегамхошцара бувзамаш чІоагІдара. Редколлеге членаш каст-каста хул газет дешарашца вІашагІбетталуш, тайп-тайпарча предприятешка летучкаш ю. Тахан укх номер тІа оаха кепатох тхоай дикагІбола болхлойи юрташкареи корреспонденташ бувцаш йола материалаш.

Цхьабакъда, белгалдаккха деза вай газетий балха юкъе кхоачамбоацараш долга, хІаьта уж дІадахара цІенхаштта къахьега дезилга. ЧІоагІле деза болхлойн юрташкарчен корреспонденташцара бувзамаш. Газета оагІонаш тІа дукхагІа хила еза публицистически материалаш.

Къаьстта доккхий декхараш латт хІанз вай кепайоазонна хьалхашка КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъярца дувзаденна.

ЧІоагІа теркам тІабахийта беза КПСС XXIV-ча съезда решенеш къахьегамхошта кІоаргга дІайовзийтара, уж толамца кхоачашъе наьха дегаш урауттадара. ЛоархІаме декхар да яьржача социалистически яхьах кхетамца яздар, дикагІбарий опыт шерра йоаржаяр.

Керттерча декхарех да къахьегамхошта коммунистически кхетам балар.

Газета оагІош тІа даим хила деза технически революцех, къахьегама овсарле лакхъярах, чурча торонех пайда эцарах йола материалаш.

Вай кепайоазоно йоккха опыт Іоаяьй ший балха тІа. Шеко яц, республика кепайоазон болхлоша КПСС XXIV-ча съезда решенеш толамца кхоачашъяра къахьегамхой оарцагІбоахаш, парте хьалхашка оттадаь керда декхараш сийленца кхоачашдара шоай хьаькъали ниан кхо ца деш къахьегаргхиларах.

«Правда» газета редакце белхлой корреспонденташца къамаьл деш ва В. И. Ленин (1917 ш.).

РСФСР халкъа художника П. Васильева дилла сурт.

ТАСС фотохроника.

СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТА ДУВЦ

КПСС XXIV съезда делегат хинна Сунженски района «Победа» колхоза баьцадаарий бригада бригадир БУБЛИКОВА Екатерина Дмитриевна Москвера цІеначул тІехьагІа оаха дехарагІа Сунженски района «Знамя труда» газета редактора нов. Зимарина хаттараш даьд цунга.

— ДукхагІа малагІа хаттараш ду хьога наха?

— Хаттараш дукха а тайп-тайпара а хул. Масала, механизатораштa ха лов кердача пятилетке юрта боахама мел техника лургъя, бригада мугІарера колхозхой ха гІерт кулгашца ду хала балхаш (цу тайпара чакхдоах баьцадаараш кхедеча дукха балхаш) аттача дахара де лерхІар фуд, хІаьта цхьаккха висал халкъа вахара хьал тоадара, къахьегамах лу мах лакхбара дергдолчох ца хоатташ. Цох лаьца дувцилга дех хІаране. Директивашка дІаяздаьд колхозхой алапи укх пятилетке 30—35 процент тІаккхетаргда, аьнна. Цхьабакъда из дара дикка лаккъе езаргья къахьегама овсарле, дукха дукхагІа яха езаргья юрта боахама продукташ. Цудухьа цох лаьца дувцаш сигалара беркат Іочуухарг ца хиларах нах дІакхетабе гІерт со. ХІаьта юрта боахама производство тоаяра паччахьалкхено хІара шера дукхагІа лоаттаергья техника, удобренеш, кхьдараш. Колхозхой, совхозий болхлой декхар да царех бизза пайда а эцаш лаьттен хьайбаши леладара культура айярца юрта боахама продукташ алсамйоахилга.

Иштта дукха хетт сога Москвах лаьца, съездах йолча уйлаех.

— Хьона дага доацаш хинна цхьаккха хІама дарий цига!

— Дар. Со чІоагІа цецъяьлар сона Ленина орден хьожаьлга хьахезача. СовгІат дукхачао даькъал дувцача хана тхоай бригадера новкъостий сайца ца хилар новкъа хетар сона. Царех дукхабараша шоай низ кхо ца беш къахьегарах аьттув баьлар тха дІаяхача пятилеткагІа лийрхІачул дикка тІех баьцадаараш доккха. Цудухьа из кхаъ хьахезача хана уж сайца хилар чІоагІа ловр сона.

— Съезде йолаш хьай дага хиннар дувцал тхона?

— Съезде йолаш дага мел иха уйлаш йийца а варгвац, даим дукхахча хана юха дага ухаргйолаш я уж, съезда делегат йолаш, паччахьалкхен дешаш къестадеча се дакъа лоацаш хилагІа дог айденна яр со. ХІаьта КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева докладага ладувгІаш ягІаш цо мел яхар сай дег чура доагІаш санна хетар сона. Иштта беррига шоай теркам тІабахийта ладувгІаш бар цунга зале саьгІа делегаташ а хьаьшей а. Се Советски Союзе яхаш йола къахьега йизза бокъо йола саг хиларах доккхал деш йола уйла къастанзар сох аз цига яьккхача хана.

— Съезде йолаш шоай бригаде балхаш мишта лел-хьогІ, яхаш сагоддорий Іа?

— Бакъдар аьлча цу тайпара уйлаш а дагайхар сона, хІаьта а бригаде къахьегаш бола нах сона бовза дукха ха я, цудухьа царех тешам бенна а бІаьстан юххьанцара балхаш планагІа лийрхІача тайпара цар дика чакхдоахергдолга ховш а яр со. Из иштта хинна а хиннад. Аз Москве даьккхача цхьайтта дийнахь хокхаш, морковка, свекла дІайийиа баьннабар уж. Цига балхаш деча тІехдика къахьийгад механизатора Чечелев Михаил Изановичей, сеяльщика Золотарев Павелей. 30 гектара тІа уж культураш дІайийна яхара ши дн ха мара эшанзар царна. Раьза я со тха парникови боахам лелаберий гІулакхашта а. Цига дукххача хана денз хьинаре къахьегаш а шоай болх дика бовзаш а ба Калинина Александра, Шматкова Любовь, Красникова Вера. Аз дика кхетаду съезд хиннача деношка хаоттам хуцалуш хиларца цар чІоагІа хало эзалга. ХІаьта ховш ма дий парникашка кхею культураш чІоагІа ховха йолга, цудухьа кІезига шелал кхийтача а Іаткъ царна. Уж халонаш дика эшаяьй са новкъостаца. Помидорий, бакложаний кабуца рассада хийцца дегІаера. ХІаьта кабуца рассада укх деношка дІайийна а даьннад тхо.

— ДІахо йодача хана фу де лерхІ шун бригада?

— Керттера дар баьцадаарий хьувкъам лакхбар а уж городе а юрта а бахача наха дукхагІа дохкилга а да. Из дара мел эшз хьалаш долаш да, баьцадаараш кхедара лекха говзал йола нах а болаш ба. Цар къахьегам нийса вІаштІехьбоаккхилга са а колхоза кулгалхой а декхар да. Из дара хьинар кходергдолаш яц со, хІаьта опыт дукххача шерашка болх бича хьа ма Іой.

Лакха хьувкъам кхебара санна теркам тІаахийта лаьрхІа да тхо хьалха хьадсала баьцадаараш дукхагІа кхедара а уж моша доллашс мах беча организацешка дІаккхачийтара а. Из бахача наха чІоагІа хьашт долаш гІулакх хиларал совгІа боахама а пайда беш хІама да.

Са декхар дика къахьегарах даргдолаш дац хІанз. КПСС XXIV съезда делегат хиларо денна къахьегамхошта цига хиннар дувца, съезда материалаш дІайовзийта еза са. ХІаьта из аз хІанз деш а дІахо йодача хана сай хьаькъал дІакхоаччача тайпара дергдолаш а да.

НОВ. Б. Д. ДАВЫДОВ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МЕЛИОРАЦЕИ ХИН БОАХАМЕИ МИНИСТРА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИИТАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

нов. Дывыдов Борис Дмитриевич кхыча балха тІа водаш хиларца дувзаденна Нохч-ГІалгІай АССР мелиорацеи хин боахамеи министра декхарех мукъавалийта.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1971 шу 30 апрель.

Нов. Е. В. Тумсоев Нохч-ГІалгІай АССР мелиорацеи хин боахамеи министралла хьожаварах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

нов. Тумсоев Евгений Вахаевич Нохч-ГІалгІай АССР мелиорацеи хин боахамеи министралла хьожаве.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1971 шера 30 апрель.

СИХА ХЬАЭЦАРГДА ЯЛАТ

1971 — 1975 шерашка халкъа боахам дегІабара планах йолча парте XXIV-ча съезда Директиваш тІа белгалдаьккхад хІанз юртбоахама хьалхашка латтача декхарех керттердар — ялат алсамдоаккхилга хилар. Кердача пятилетке доккхий декхараш латт цу даькъе вай республикера юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка а. Уж кхоачашдара бизза пайда эца беза лаьттан хІара гектарах, валови хьувкъам совбаккхара торонех. Цунца цхьана ма могга дукхагІа ялат дІачудала деза паччахьалкхен амбарашка. Цахаддаш йоакхо е еза совхозий а колхозий а кхашкарча балхашта юкъе Іилмаи кердадараш доаладара. Масала, севообороташ я балха юкъе кхуала езаш, къовсам лоаттабе беза лаьтта цамцадаккхара, юртбоахама культураштa зе деча садоаллача хІамашца а оасарца а. Республика дуккхача боахамий кхаш оасарах цІена да, юкъейоалаяьй севооборот, дІадувш дола фу дикача кондицех да, техниках бизза пайда эп цунна ремонт ярца а, ремонта ца йохийташ болх байтарца а.

Цу дерригнеша новкъостал ду боахамий йолаш йолча торонех пайда эца, ялаташ дикагІа хьувкъийта, хІара шера ялаташ дахара заданеш тІехкхоачашъе.

Боахамашка заданеш кхоачашъяйтача шоашкара, доагІа дакъа лоац заготовка еча организацей болхлоша а. Элеваторий, ялат хьачуийдеча пунктай коллективашка вІаштІехьадоах хьем боацаш хьадена ялат хьаэцилга. ХІанз еррига пункташ а элеватораш а кийчо еш я укх шера чуэцаргдола ялат кхы а сихагІа хьаэцара гІулакх Іалашдара. Къаьстта чІоагІа йоакхо ю оаха ялат дахьаш хьауха машинаш механически хьисапе Іойоассаяра моттигаш кийчъеш. Цо новкъостал дергда боахамашта хІанз тоьаш йоаца автомашинаш мукъаяха, лоацача хана паччахьалкхен амбарашка ялат чудохкилга сихагІа чакхдаккха. Тха управленена чуйоагІача организацей коллективаша цхьаккха а хІама кходергдац парте XXIV-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашдара.

Л. ЗАВЛИЕВ, ялаташта заготовка яра Нохч-ГІалгІай управлене керттера агроном.

Съезда решенеш кхоачашъю

Дунен къахьегамхой деза ЦІея — 1 Мая сийна лелаяьча яхье доккхий толамаш даьхар «Старогрознефть» НГДУ гІишлон-монтажни управлене слесарий-монтажникий Исак Матусович Спицглаз керте латтача бригала. Биъ бетта план 140 процент кхоачашъе вІаштІехьдаьннад цун. Ер шоллагІа шу да из социалистически яхье хьалха латта а Сийлен доска тІа хьалтеха йоалла а.

ХІанз хоржамашта накъаболхаш шоллагІча квартала план 150 процент кхоачашъе декхараш тІанийцад бригада членаша.

В. ИГНАТЕНКО.

СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТ ПРОПАГАНДИСТАШ БОЛЧА

Укх деношка Старопромысловски района пионерий ЦІагІа хилар района пропагандистий семинар.

КПСС XXIV съезде Леонид Ильич Брежнева яьча докладах лаьца лекци йийшар семинаре. Укхаза къамаьл дир КПСС XXIV съезда делегата парте Грозненски горкома хьалхарча секретара Николай Яковлевич Правенька. Гулбеннараштa съезда балхах лаьца шийна хетараш дийцар цо:

—Со дуккхьашха хиннав съезде, цхьабакъда, съезде дакъа лоацаш хиннача коммунистически партей цхьоагІо, вошал, доттагІал бІаргам дайра сона. Иштта сона бІаргаяйра халкъеи партеи бартцхьоагІо.

Владимир Ильич Ленина хьийххача тайпара из съезд чакхъяьнна хиларах тийша ва со, аьлар Николай Яковлевича.

КПСС XXIV съезде дакъа лоацаш хиннача деча къамаьлата чІоагІа уйла тІаяхийта ладийгІар пропагандисташа.

Цун къамаьл чакхдаьлча дукха хаттараш дир ладувгІаш хиннараша, хІаьта хІаранена деттІа уж раьза болаш жоп а делар. Семинаре шоашта йовзийта дикачулоацам бола материал хІанз харжархошта дергдолча къамаьла юкъеяхьа лаьрхІад пропагандисташа.

В. ИГНАТЕНКО.

ГОРОДО—КХАШКА БАЛХАШ ДЕРАШТА

Кхашкара балхаш духхьал цхьан ахархой белаж тІа билла бита йиш йолаш мухь бац. Цкъадале сов беза ба из, шозлагІа-дале, лоархІам боккха болаш ба, кхозлагІа-дале «кхоанега» бехка йиш йолаш а бац.

Цудухьа хІаране шийна моггача вІаштІехьдоаллача тайпара гІо де деза хІанз аргІе боахкараштa, хьажа веза царна фу эш, малагІа новкъостал де йиш я. Ахархошта укх деношка къаьстта чІоагІа эл предприятей гІо.

Из гІулакх дика вІаштІехьдаьккхад Наьсарерча района болхлоша. Хьалхе а кийчо йир цар бІаьстан балхаш де бахарий хьашташ кхоачашдара. «Автолавкаш» яха машинаш тоайир, эша товараш Іалашдир. Дефицитни товараш царга мара кхычахьа дохкаргдоацаш чІоагІдир. Совхозий отделенешка, бригадашка, фермашка продавецаш боаца тикай точкаш хьаелла помещенеш кийчйир оагача кулгалхошца дага а баьнна.

ХІанз уж точкаш болх беш я «Назрановский» «Октябра 40 шу», «Экажевский» совхозий отделенешка. Цар дукха мах беш ба совхозий тешамегІа бола къахьегамхой. Эша товар районера дІаккхухь.

Цул совгІа нах болх беш боаккхача дІатІа а ухаш царга товараш дохкаш кхоь автолавка я кооператоршa яхийта. Цар а Іалашбу уж бІаьстан юхье шийла ухача бийсашка тІадувхаде лезача дІайхача барзкъашца, продукташца, кхыдолча эшача товарашца.

Цхьаькха атта хІама а даьд кооператоршa: кхаш леладерашка кредитах товараш дохкилга. Цу сахьате кьахаташ вІаштІехь а даьхе кредитах дІалу беза кІувс, кхыдола атта ца корадоагІа товар.

Бишлал района болхлошта лаьтта леладераша санна лоархІаме гІулакх кхоачашдеш боахка хьайбаш леладераш а. Царна а ду цар из гІулакх. Дилла моттиг йоапаш гІаьъякхар «Экажевский» совхоза СурхотІарча фермера Ленина орден лелаю Іаьсий леладеш йола Л. Базалиева ше балха йолча «Орск» яха холодильник тІа е латташ машен хьатІаеча. Цо яь аьннадар из. Иштта гІулакх а деш дукхача наьха дегаш гІоздоах кооператораша укх деношка. ТІехьтІехьа кхы а дакагІа уж хьашташ кхоачашдергдолаш гІулакх вІаштІехьа а доах цар.

Иштта шоай ахархошта хьалхашкара декхар беккхтоккхаме хеташ предприятеш, организацеш кхы а я районе. Цхьа шоай мастерске хьае йиш йоаца оагхал е аьнна «Электроинструмент» яхача заводе венача ахархочоа наІараш йийлла я. Сихха оарцагІ а баьле цун гІулакх ду электроинструментцаша, партийни, профсоюзни организацеша. дирекце цу хьакъе яьча решенега хьежжа.

Дукха ха йоацаш «Экажевский» совхоза нефтебаза заведующи Хамчиев Іийса вера Назранерча нефтебазе.

— Фу дергда аз, — аьлар цо,— доагор чудотта. Іоаде моттиг яц са. — Хьалха хиннача база помещени йохаяьй, кердаяр хьаяь яьннац. Дийнахь оаш хьахецар тха техникана цхьан дийнахь мара тоъа а тоьац. Оаш оршотдийнахьи кІирандийнахьа болх а бац. укхазара 3Іадихьача мара сога кхашка дІадахьийта доагор а дац.

— ВІалла сагот ма де, оаха хьалхе а дага а дьина шун совхоза цу балха мукъача шии дийнахь а мел эша бензин, солярка, кхыйола нефтепродукташ дІахеца даьоххІа дежурство оттаяьй тхоай базе. — аьлар цунга укхазарчар.

Иштта новкъостал ду шоай ахархошта Наьсарерча города болхлоша.

М. ЗАНГИЕВ.

Лакха социалистически декхараш тІанийцад кердача пятилетка хьалхарча шера Ачхой-Мартана района «Новосельский» совхоза къахьегамхой коллективо. Иштта, совхозе дІаювча юртбоахама культурай хІара гектара тІара чубахьа хьувкъам лакхбара, юртбоахама производство лакхъяра резерваш балха юкъе йоалаяра, болхлой къахьегама овсарле лакхъяра наькъаца планал совгІа 230 эзар сома пайда бе дош делар цар. ХІаьта хІанз, вай Даьхен юртбоахам айбара хьакъехьа КПСС XXIV съездо даьча сопамаша дог гІоздаьккхача тха къахьегамхоша шоай резерваш цІаьхха техка а техка планал совгІа 600 эзар сома пайда бе керда декхар тІанийцад.

Из декхар толамца кхоачашдара шоай низ ца кхобеш къовсам лоаттабеш ба совхоза болхлой. Иштта, ханал хьалха еррига юртбоахама техника тоа а яь агротехнически дикагІча хана дІадоладир бІаьстан балхаш. 300 гектара тІа дІайийнай оаха горошек, 50 гектара тІа помидораш, 20 гектара тІа хох. ХІанз агротехнически ханашка хьежжа дІахо дІадувш да баьцадаараш. Лакха хьокхамаш доах баьцадаараш леладераша Мелирова Зарас, Хучукаева Лидас, кхычар. Шоай нормаш 150 — 180 процент кхоачаш ца еш дц дІадахийтацар.

СОМИЙ БЕШАМАШКА

Цул совгІа юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара минеральни удобренеш тайса чакхбаьннаб къахьегамхой. Иштта, хІара гектара тІа шишшеи ах-ахи центнер а кхоачийташ аммиачни селитраца подкормка яьй гуразь дІадийнача 550 гектар ялата, иштта тоадаьд баьцадаараштa кийчдеш дола кхаш а.

Тха совхоз керттерча даькъе сом кхебеш я. Цудухьа боахама дукхагІа дола лаьтта. 1400 гектара тІа сомий бешамаш я. Царех 533 гектара тІара бешамаш латаш я. Лакха декхараш латт уж лелаеча къахьегамхошта хьалхашка. ТІанийцача социалистически декхарех хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача план 40 центнер йолча 50 центнер сом чуба безаш ба уж. Шоай дош кхоачашдара дукха балхаш чакхдаьхад къахьегамхоша сомий бешамашка. Хьувкъам лакхбара эзар гектара тІа минеральни удобренеш тайсай. Цхьа эзари ши бІаьа гектара тІа гаьнашта юкъера моттигаш аьхай, ерригача гаьнашта кІир техай. уж яІа чакхбаьннаб. ХІанз сомий гаьнашта зе деча са доахкача хІамашта духьала дохьаж тохаш ба боахама къахьегамхой. Из болх нийс бІаь гектара тІа кхоачашбаьб цар. Уж балхаш кхоачашдеш къахьегама лакха хьокхамаш доах Х. Корицкаевас, Б. Солтаевас, Н. Волковас, М. Ганавас, кхычар. Шоай балха нормаш хІара дийнахь юкъера лаьрхІача 250 — 300 процент кхоачашъяьй цар. Йоккха моттиг дІалоац боахаме комсий бешамаша а, уж 380 гектара тІа я. План 20 центнер йолча хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 30 центнер комсаш чуэца дош деннад совхоза комсаш кхееераша. Шоай дош кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба уж. Еррига комсаш хьааьхка, шпалераштa хьалъйийхка чакхбаьннаб къахьегамхой. ХІанз комсаш йоІаш. мильдия, кхыча лазараштa духьала дохьаж тохаш ба болхлой. Уж балхаш деш дика къахьийгар С. Эльмурзаева кулгалдеча бригада комсаш лелаераша. Шоаш лелаеча комсий плантацешка бІаьсти ле деза дерригa балхаш цхийттагІча апреле кхоачаш а даь. хІанз кхыча бригадашта новкъостал деш я цу бригада болхлой коллектив.

Комсаш хьаоахкаш, шпалераштa хьалъеххаш, йоІаш къаьстта дика къахьегама толамаш даьхар Сельмурзаев Хас-Мохьмада, Асланбекова Іайшата, Сулейманова Дунис, кхычар. ХІара дийнахь планагІа ши бІаь комсий га хьалъехка езача 500 — 550 га хьалъехкар цар.

Баьцадаараш дІаде лаьтта кийчдеш, сомий бешамаш оахаш, кхыдола балхаш деш низ кхо ца беш къахьийгар механизатораша Байбулатов Юшас, Хачукаев Іийсас, Носков Виктора, Дзейтов Даудa, Джачалданов Іийсас, Эзарханов Лечас, балха нормш юкъера лаьрхІача хІара дийнахь 180 —200 процент кхоачаш а еш. ХІанз сомий, комсий бешамашка царна зе деча лазараштa, садоахкача хІамашта духьала дохьаж гохаш а лакха да цар доаха къахьегама толамаш. ХІаьта шоаш укх шера тІанийца социалистически декхараш вордІлагІча ноябре толамца кхоачашдара бІубенна ба совхоза беррига къахьегамхой.

Б. РЫБОЛОВЛЕВ, Ачхой-Мартана района «Новосельский» совхоза керттера агроном.

ПАРТЕ ДЕНАЛЕ ГIОНЧА

ВIаши бувзам лоаттабаро новкъостал ду

Парте XXIV-гIа съезд хинначул тIехьагIа дерригa халкъ къахьегама ийслагIа мул баккха гIаттар йишлургйоаца ха я. Ленински идеяш кхоачашъе йолаяра, хIама кхоллара, уж котъялара, коммунизм хьалъерий доазув доалача коталонашка кердача тайпара творчески къахьегама денал айдалара ха я.

ИйслагIча пятилетка хьалхара денош белгала да социалистически яхь чIоагтIа лакхъяларца Грозненски района къахьегамхошта юкъе а. Парте XXIV-ча съезда накъабахар уж цхьоалагIча квартала план керттерча хьокхамий хьакъехьа ханал хьалха кхоачашъяь. Мехкдаьттахоша планал тIех мехкдаьтта делар, юрта боахама кхыча доакъой болхлошца цхьана хьайбаш лeладеча фермай къахьегамхоша 25 март тIакхоачаш паччахьалкхенга ехкар планагIа 3650 тонни декхарегIа 3800 тонни хиннача метта 4200 тонн шура; дулх — планагIа 830 тонни декхарегIа 893 тонни хиннача 914 тонн, фуаш — планагIа 7,5 миллиони декхарегIа 8,7 миллиони хиннача 8930 эзар. Иштта хилар кхыча хьокхамий хьакъехьа а.

Берригача паьха къахьегама хьинар айденнача а политически сакхетам лакхбеннача а хьале бархIлагIча пятилетка итогаши парте XXIV-ча съезда решенеши дIайовзийтара, социалистически яхь дегIайоалаяра хьакъехьа дукха лоархIаме гIулакхаш де дийзад тха района газета болхлой. Укхаза эггара дукхагIча тайпара йола тематика я производственни дешаш ,культура, быта дешаш, коммунистически идеологи чIоагIъенна хилара, боахамий экономика дешаш, керда техника, дикагIйола агротехника юкъейоалаяра дешаш, кхы дукхадар. Эггара дикагIа да из газета партийни отделе гIолла дIадоваийтар. Цар иштта кийчъю советски учреждeней балхах, комсомольски, профсоюзни вахарах йола статьяш. Цу отдела болх кхыча отделий балхаца вIаши чIоагIлуш ба. Масал доаладергда вай. Январь бутт юкъе бахачул тIехьагIа партийни отдело хьинаре къовсам дIаболабир районни партийни конференце решенеш кхоачашъяра тIехьа. Мадарра аьлча из къовсам дIаболабелар «Конференце решенеш кхоачашъе» аьнна газета передовой араяларца. ТIехьа тIаенача 14 январерча номер тIа юрта боахама отдело газета тIа араькхар конференце коммунисташа дийцача керттерчарех долча цхьан дешах — хьайбай боахаме доакъар кхомбеш дIадахийтарах йола рейдовой бригада статья.

16 январе партийни вахара отдело араьхар социалистически яхь дегIайоалаярах йола материалаш («Коммунисташца нийсле» яха статья). Цу номер тIа юрта боахама отдело язйир «Баьцадараш кхедер Котлярова» яха передовой статья. Цу тIа гучайоаккх хьалха латтача баьцадараш кхедечун опыт, социалистически яхь миштa лел. Кхыча отделашца иштта ювзаенна я культуреи бытеи отдел а.

Мадарра аьлча чIоагтIа оттадаь доазув дац отделашта юкъе. Оаха массане а болх мабой КПСС райкома бюрос оттаьча планагIа, райкома хIара денна новкъостал а деш ленински парте хьалхашка оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдара тIехь къовсам лоаттабеча партийни организацешта дикагIа дола гIончаш хила гIерташ болх бу.

Профессиональни доазув ца оттийта а гIерт тхо. ХIара болхло, къаьстта къона журналист гIерт хиланза яргйоаца знанеш карарзае. Масала, вокхагIволча литсотрудника Талгатов ТIауса литературни балхал совгIа дика Iомадаьд фотокорреспондента декхараш а, во хац цунна машинкаца кепатоха а, фотоснимкай ретушь Iомаяьй. Иштта моллагIа заданеш кхоачашъе гIерт кхыбола новкъостий а.

ХIанз тха редакце керттера теркам тIабахийтаб КПСС XXIV-ча съезда решенеш къахьегамхошта дIайовзийтара. Из болх бара йоккха моттиг лоаца хIама да йIаьххача хана оаха бергболча, балха программа. ХIанз лоархIаме гIулакх да хоржамий кампани мишта лел массе а оагIорахьа дIайовзийтар. Иштта дела гIулакхаш кхоачашде хала хургда эIамигача коллектива шийна, цудухьа авторски актив мамогга шеръе гIерт тхо. ХIанз тха авторски актива юкъе 150 саг ва. Царех эггара дикагIа дакъа лоацаш ва Алхан-Калара тха селькоровски поста керте латта Цуев ЯрагIи, нов. Врублевская Елена Владимировна, Стицын Владимир, Первомайски станицера Жамсаев Мохьмад, Чечен-Аулера Закриев Яхьъя, ВЛКСМ РК-ера Авторханов Муслим, № 1 йолча совхозера Дебирова Аруза, Комсомольски юртара Ханалиев Гелани, кхы дукхабараш а.

Цар а кхыча новкъосташа а дIадахача шера дайтар тхона 1400 письмо, царех 1245 арадаьккхар газета тIа. Цул хьалхарча шера хинначул 200 письмо дукхагIа хул уж.

Укх шера денад 500 письмо, царех 400-нел дукхагIа дараш арадаьхад.

Парте боккха теркам тIабохийт районни кепайоазув дегIадоаладара, районни газеташ технически Iалашдара йоакхо ю. Из гуш да тха района кепайоазоша а. Тханцига йиллай хIанзарча типографически машинашца Iалашъяь типографи. Районе хьалкхийнай полиграфистий къона кадраш. Дика къахьегаш я линотипист коммунист Гашина, верстальщица Несерхоева Макка, печатник Шевченко, кхыбараш.

Болх дика бара мел эшар долаш я тха коллектив. Оаха тхоай берригa низ тIабохийт ленински коллективни пропагандист, агитатор, организатор хилара.

П. ИМШЕНЕЦКИЙ,
Грозненски района «Заветы Ильича» яхача газета редактор.

ДЕННА АРАДУВЛА ПЕНГАЗЕТ

Яхайттлаг1а шу да Грознерча локомотивни депо «Локомотив» яха пенгазет арадувла. Цун редактор ва Г. Ф. Анохов.

ХIара денна арадувл из. Боккха болх бу цу газето къахьегамхошта коммунистически кхетам луш.

ХIара дийнахь предприяте хула кердадараш хьахьокхар, балха тIа нийслу кхоачамбоацараш гучадахар шийн декхар лерхI газето.

Сурта тIа: газет дешаш боахкдепо болхлой.

Т. ЗАВЛИЕВ.

> *«Газет коллективни пропагандисти коллективни агитатори хинна а ца Iеш, хIаьта иштта коллективни организатор а да»*
>
> В. И. ЛЕНИН

1960 шера денз Грозненски химически комбинате къахьегаш я Романова Алла Алексеевна. Хьалхарча пхе шера № 133-135 йолча цехе инженер йолаш болх бу цо.

Шийн болх безаш, коллектива вахарца сакъердалуш, Iнмерза йола кхалсаг чехка дIайовз комбинате. Дукха ха ялалехьа комбината болхлой вахара юкъе лоархIаме дакъа лоацаш йола общественница язде йолалу шоай «Химик» яхача пенгазете. Тайп-тайпарча темаех сакъердаме язъяь хиларца. белгала хул цо язъяь материалаш. Цудухьа дешарий теркам тIаоз цар.

Иштта я Романова Алла Алексеевнас укх тIеххьарча массехк шера «Сердалона» язъю материалаш, заметкаш.

> «Моттигерча корреспондентий, хIаьта коммунистий санна, иштта парте боацарий а сеть дIайолае а моттигашкарча заводашкарча, рудникашкарча, совхозашкарча, машиннаькъа депошкарчеи мастерскешкарчеи, иштта кхычахьарча корреспонденцешта моттиг дукхагIа тела а сва».
>
> В. И. ЛЕНИН.
>
> (Соч. бизза а гуллам. т. 44, оагI. 133).

Сенах лаьца язду многотиражкаша

Вай республике арадувл многотиражни 20 газет. Цар доккха новкъостал ду предприятешкарча партийни организацей балха. Вейхалкъо чIоагтIа хьинар айденна а долаш ийслагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяр духьа къовсам болабаьча хана, многотиражкай лоархIам къаьстта лакхлу.

Республика предприятей къахьегамхоша, съезда решенеш кхоачаш а еш, къовсам лоаттабу къахьегама овсарле лакхъяр, резерваех пайда дикагIа эцар, экономе режим чIоагIъяр, общественни производства эффективность лакхъяр духьа. Многотиражкашта хьалхашка доккхий декхараш латт — уж саготагIа дола дешаш шоай оагIош тIа дувцар.

Долче, цIейна хьалхарча деношка сенах лаьца язду цар?

«ХИМИК»

«Берригa резерваш оарцагIъяха!» яхача рубрикана кIал кепатехай «Къахьегама овсарле лакхъярах йола статья. Из дош дийцад химкомбината парткома заседане. Статья тIа йоах: «ДIадахача шера комбинате къахьегама овсарле 12,7 процент лакхъеннаяр, хIаьта укх шера хьалхарча квартале 13,6 процент лакхъелар из хиннача боарамца нийсийча». Белгалдоаккх, цу гIулакха комбинате щекински эксперимент юкъейоалаяр боккхача лоархIаме хилар. Производства хIара участка къахьегама овсарле дIахо лакхъе декхарийла баьб парткома службай, цехий, отделий кулгалхой, цеховой партийни профсоюзни организацеш.

Химикаша боккха лоархIам бу рационализаце. 19 апреле араьннача 15-ча номер тIа газето кепатох рационализаторий конференцера материалаш: «1970 шера рационализаце даькъе баьча балха итогаши 1971 шерара декхараши».

«ШВЕЙНИК»

Дегаш гIоздаьнна ба укх деношка Грозненски хIамаш тегача производствай объединене болхлой. ХIамаш тегачох—мотористках Ушакова Мария Павловнах Социалистически Къахьегама Турпал яьй Ленина орден а «Серп и молот» яха дошо медаль а луш. Многотиражка цу хьакъехьа хоам бу 13 апреле араьннача шийн 14-ча номера хьалхарча оагIо тIа.

6 апреле араьннача 13-ча номер тIа газето кепатехай «Вахта дIахо хьош я» яха № 4 йолча филиала начальника М. Демченко статья. Демченкос язду: «Дика чакхдаьннад вай 30 марта. Коммунистически парте съездо шийн болх дIаболабаь ди. Iуйрийна смена дIайолаялале хьалхагIа мастераша шоай коллективаш даькъалв йийцар хIара советски сага вахаречa йоккха событеца — коммунистий исторически форум хьаелларца. Цигача хоам бир: хIара участко а филиала бIарччача коллективо а съезда сийна лелаяьча яхьа деношка болх мишта баьб хьахьокхаш йолча даннеех. № 1 йолча филиала коллективо шийн декхараш ханал хьалха кхоачашдаьд. КПСС XXIV съезда хетаяь хинна хьинаречa къахьегама вахта дIахо хьош я».

«МАШИНОСТРОИТЕЛЬ»

«Красный молот» завода многотиражни газето 15 апреле араьннача номера хьалхарча оагIо тIа шерра оттадаьд КПСС XXIV съезда баха боагIача тайпара накъабахара лелаьча социалистически яхье котбаьннача А. А. Барановеи В. С. Чернозубовеи портреташ, кепатох къахьегама вахта итогаш. Цу номер тIа кепатехай «Болхлой кадраш Iомае» яха технически дешара гIулакхашка хьожача вокхагIа волча инженера П. Папеева статья. Заводе дика кхетаду производства планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка кадрай производственно - технически дешар къаьстта боккхача лоархIаме хилар. Производственно - технически дешара сеть шерра дегIаенай заводе. Статья тIа йоах: «ДIанхача шерий анализах гуш да, заводе балха баьхкача берригача къонача болхлоех 30 процентага кхаччалца бараш завода ИТР-ий низашца Iомабеш хилар. ДIадахача 1970 шера керда Iомаваьи шоай балха квалификаци лакхъяьи 1012 саг вар, вешта аьлча болхлой кийчбара план 115,8 процент кхоачашъяьй». Статья тIа йоалаю болхлой квалификаци лакхъяро къахьегама овсарле дукхагIа хилийтара влияни мишта ю хьахьокхаш йола лоархIаме даннеш.

«НЕФТЕПЕРЕРАБОТЧИК»

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе из газета арадувла доладенна дукха ха яц — укх шера март бетта денз. Дукха язду газето завода гIулакхех, цун къахьегамхоех, къахьегама вахтах, яхье котбаьннарех.

Вай хана дукха эш кепайоазон болхлошкара — парте хьалхашка оттадаь декхараш дIадовзийтара гIулакха кхы а дукхагIа инициатива йолаши хьинар долаши хулга. Журналистий декхар — парте съездо белгалбаь никъ чакхбаккха къахьегамхой оарцагIбахара партена новкъостал дар.

«КАЬХАТИ ГАЬНАЛА ДОАЗУВИ ДОАЦА ГАЗЕТ...»

7 МАЙ—РАДИО ДИ

Къахьегача адамашта идейни влияни яра, советски наха политически, культурни, эстетически кхетам белара бакъ йолча средствай системе лоархIаме моттиг кхоачаю Коммунистически парте радионеи телевиденеи.

Советски телевидении радион—къахьегамхошта коммунистически кхетам балара, марксизма-ленинизма сийлахь - йоккхийча идеяшта, вай парте арахьарча а чурча а ленински политикана еча пропаганда лоархIаме средство. Радиох, каьхати гаьнала доазуви доацаш долча цу газетах, къахьегамхошта революционни кхетам луча низ болча средствех цаI лаьрхIай В. И. Ленина.

Советски Iаьдал даьннача юххье вай мехка цхьа бIаь мукъагIа радиоприемник оттаелга дагадаьллад Владимир Ильич Ленина, Москвера деча хоамашка, лекцешка, докладашка ладувгIа халкъага йиш хилийтар духьа. В. И. Ленина дагадаьлла из хIума тахан кхоачашхиннал.

Вай хана, событеш, факташ сихха хувцалуча, общественни вахаре массе тайпара эргалонаш хулча хана ,дукха миллионаш долча адамий информаце низ бола средство а хинна дIаэттай радиои телевидени, цар новкъостал ду лоархIамегIара событеш, эргалонаш кхетаяра, кепайоазонца цхьана вай заман нийса сурт оттаду цар.

Вай республикерча къахьегамхоша, дерригача советски халкъа а санна, чIоагтIа дегаш гIоздаьнна тIайийцар хьамсарча парте XXIV съезда исторически решенеши В. И. Ленин ваь бIаь цаI шу дизари.

Вай республике тIа-тIа чIоагIагIа Iомаеш латт коммунистий ерригсоюзни форума материалаш, РСФСР-еи Нохч-ГIалгIай АССР-еи Лакхехьарча Советашка а моттигерча Советашка а деча хоржамашта йолча хоржамий участкашкеи округашкеи депутаталла кандидаташ оттабаьбаьннаб. Кандидаташ увттабечеи хоржамашта кийчо ечеи хана городашкарчеи юрташкарчеи вай къахьегамхоша доккхагIдола декхараш тIанийду шоашта.

Цу дерригача доккхийча гIулакхашта юкъе хьинаре дакъа лоац республикански радиои телевиденей болхлоша а моттигашкарча цар звеньяша а. Са безам ба цу боккхача балха юкъе вай республикерча радиои телевиденей болхлоша малагIа дакъа лоац дувца.

Телевидене болхлошца цхьана радио болхлоша РВ-23 яха радиостанции ультракоротковолнови станции, телевизионнии центр, дIа-юха уха телевизионни станци санна йолча низ болча техника новкъосталца. Вай республике 250 эзарнега цIакхоачаш йолча радиоприемникашкеи радиоточкашкеи, 100 эзарнега дIакхоачача телевизорашка гIолла деннеи бийсаннеи 16 сахьата эрсий, нохчий, гIалгIай меттала пропаганда ю вай парте идеяшта, цун исторически решенешта. Нагахьа санна радио цхьан точканеи цхьан телевизоран цхьацца-шишша саг лаьрхIача а деннеи бийсаннеи радиога ладувгIараши телевизорага хьожараши 400—700 эзар саг хургва.

Радио а теле а передачашка чIоагтIа уйла тIайохийт оаха коммунистически общественни отношенеш вIаштIехьъяхара, керда саг — коммунистически нравственностеи моралеи керда гIулакхаш доаххар хьалкхевара.

Хадданза передачаш ю укх темаех лаьца: къахьегама овсарле лакхъяр, Iилманеи хьалха латтача опытаи карагIдаьннараш промышленни юртбоахамеи производствана юкъеккхахьар, производства экономикеи культуреи, къахьегама эстетикеи из Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхари — уж да радио чуи телевиденеи гIолла дувцаш долча дукххача дешаех цхьадараш.

Радио чуи телевиденеи гIолла хIара денна дувц, ленински васкеташ кхоачаш мишта ду, хоамаш ду ийслагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсамах. «КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергья!», «Пятилетка — ханал хьалха!», «Дикача нахах», «Вай индустриальни край», «Болхлой радиогазет», «Къонал» яхача а кхыча а рубрикашта кIал каст-каста дIаеш оаха очеркаш, дувцараш, районий, заводий, фабрикай, колхозий, совхозий коллективай социалистически яхьа леламах йола информацеш.

Юкъ-юкъе радиотелевизионни денош чакхдоах оаха« Ленински доттагIалца чIоагIа да вай» яхаш. Цу деной программашка дакъа лоац Дагестана, Черсий-Балкхарой, Къилбасела ХIирий, Нохч - ГIалгIайчен, Къилбаседа Кавказерча кхыча краяйи областийи журналисташа.

Къахьегамхошта патриотически кхетам балара гIулакха боккхача лоархIаме да шерагара шерага дегIаухаши алсамъювлаши йолча вай халкъа сийлахьча революционни, тIема, къахьегама традицешта пропаганда яр. Радиоси телевиденеи хIаранена денна новкъостал ду парте гIулакх бахьан долаш дог тийшаи хьинареи къовсам лоаттабер хилара.

Тха радиоладувгIархоша чIоагIагIа могаеш я «Дукхабезача са мехка» яха передачаш. Укх тIеххьарча хана алхха эрсий меттала из рубрика а йолаш 150 совгIа передача яьй эфире. Цар тIа керттерча даькъе дийцад Азербайджана Iилмахоша Грозненски заводий коллективашца леладеча творчески гIулакхех, Херсонски областеи Нохч - ГIалгIай АССР-еи къахьегамхоша лелаеча, яхьах, грозненски мехкдаьттахоша украински коллегашта деча новкъосталах.

Халкъашта юкъерча ленински доттагIала идеяшта еча пропаганда юкъе йоккха моттиг дIалоац оаха вIаци хувцаш еча передачаша. Тхоай программашта юкъе каст-каста кхыча республикашкара, краяшкара, областашкара передачаш а ухийташ, цу моттигашка гIолла цхьа шийн тайпара гобоаккх вай, вIаши гарга долх, доттагIий дикагIа бовз.

Нохч - ГIалгIай радиос даьча заказагIа хувцар деча хьисапе вIаштIехьъяьхар Татарерча производстве хьалха латтарий опытах, Ставропольски крал дикагIа болча механизаторех, Черсий-Балкхарой хьажкIаш лелаерех, кхычарех йола беседаш.

Вай парте XXIV съезда решенеш КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи соцамаш дIадовзийтара а ийслагIча пятилетка Директиваш Iомаелга мишта лел дувцара а боккха болх бу тха новкъосташа а—радио районни организатораша а заводскойи колхозни радиогазетий общественни уполномоченнеша а, хIаьта иштта Iалаьмате дукхача болхлойи юртеи корреспонденташа а. Цар дешаца а гIулакхаца а хIара денна радиога ладувгIараштеи телевизорашка хьожараштеи дувц районнии юртеи партийни а кхыча а общественни организацей хIара деннарча гIулакхех, къахьегамхошца кхетама болх бу.

ДIадахача шера итташ эзараш письмош даьхкад комитетага. ДIадахача шерaца нийсдича укх шера хьалхарча 4 бетта письмош дикка дукхагIа даьхкад.

Письмоех лаьца передачаш ю «Шун письмоегIа» яхаш, очеркаш, зарисовкаш ювц, концерташ увттаду, фильмаш, спектаклаш хьувкх. Эфире гIолла а сийнача экрана тIа а из яле а е кхыяле а йолча организацеи ведомствай кулгалхоша комментареш а еш жопаш тел.

Дуккхача радиоладувгIархоша дехарах эфире а экрана гIа а музыкальни передачаш ю «Хоастам хилба ялата хьаж йоагIача кулгашта» яхаш, «Къоначa дезалах» репортажаш ю. Письмойх иштта пайда эц «Здоровье» яхача журналашка. «Ювъетта моза», «Телезу» яхача сатирически журналашка, сатирически объективе, и кх. дI.

Письмошкара вIашагIа а етташ цикловой передачаш ю оаха: «Къона тIехье», «Кагирхой вахар», «Музыкальни справочни бюро», «Саг, общество, закон», кхыяраш.

Тхоай балхах цхьа дакъа организационни мероприятеш хилар кхета а деш, оаха юкъ-юкъе радиоуполномоченнеи районни звенонца совещанеш, семинараш ю, дешаца а гIулакхаца а новкъостал ду рабсельскоровски активана, царех хьинарегIа барашца денна бувзам лоаттабу, царна памяткаш кийчъю, балха опыт дIа-хьа эц.

Телевизорашка хьежараштеи радиоладувгIараштеи конференцеш ю. Укх тIеххьарча хана цу тайпарча йоккхийча мероприятеех цаI хилар Шелковской станицеи Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводеи хиннача радиоладувгIархойи телезрителийи конференци. Городеи юртеи къахьегамхой бокъонца дола цIей а хинна дIаэттар уж конференцеш. БIаьш нах бар цига дакъа лоацаш.

Массаза а яхар, мо, тха отчет чакхъяьнначул тIехьагIа, гулбеннараша тха балха мах бу, тха болх тоабара тIаерзаяь шоай предложенеш тел.

Тхоай радиоладувгIархошкеи телезрителашкеи гIад а даха хоам бу оаха, социалистически яхье толамаш дахарах СССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи Комитето а культура болхлой профсоюза ЦК-ас а Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи Комитете белгальяьккха хилар. Цо тха дегаш ураувттаду керда толамаш дахара.

Парте идеологически организаторски балха тIа телевиденеи радиои лоархIам хадданза лакхбар, передачаш тIа-тIа дикагIа хилийтар, къахьегамхошца лоаттадеча бувзамий керда формаш лехар — иштта да радио-тележурналистий — Ленина парте XXIV-ча исторически съезда решенеш кхоачашъеча юкъагIа парте деналеча вIончий саготагIа дола декхараш.

Х. МАГОМАДОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи Комитета председатела заместитель.

Нохч-ГIалгIай историеи, меттеи, литератураи Iилма - тохкама института литература сектора вокхагIа вола Iилман болхло ва Мальсагов Увайса Або. Боккхача лоархIаме Iилман болх барал совгIа, доккха дакъа лоац Iилмахочо общественни вахаре а. Массехк дош ала доагIа «Сердало» газета культура отдела балха юкъе цо дакъа лацарах.

Газетни балха керттерча принципага хьежжа язъю Мальсагов Абос ше газете мел луш йола информаци. Цудухьа царех хIаранe тIа цIенхаштта болх а бу. Теоретически статья из хиларах, гIалгIай багахбувцамцара беламе дувцар из хиларах, Абойна хов наьха теркам дукхагIа тIаозаргболашагIа йола тема лаха.

ДIахо йодача хана а газетацара болх кхы а цIенхашта лелабергба аьнна хет Iилмахочо-литератора.

Укх тIеххьарча хана каст-каста араювл «Сердало» газета тIа Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза парткома секретара Фаргиев ШапаIа статьяши корреспонденцеши. Ше партийни болхло хиларах тарра керттера теркам партийни дешашта тIаухийт цо, иштта язду ШапаIас юрта боахама дешаех а. Чулоацам дика болаш а еша дог доагIаш а хул цун материалаш.

Доккхий декхараш хьалхашка оттадаьд КПСС XXIV съездо юрта боахама къахьегамхошта кердача пятилетке. Уж дика кхетадеш волча нов. Фаргиева шоай коммунисташа, мугIаречa болхлоша парте планаш кхоачашъяра лоаттабеча къовсамах дIахо йолача хана а тхоашка яздергхиларах тешаш да тхо.

Укх сурта тIа шоана гу иттех шу хьалха денз «Сердало» газете дакъа лоацаш вола Росбакалея Нохч-ГIалгIай контора управляюще заместитель Казалиев СаIид Казалиевич. ДукхагIча даькъе шоай коллективана хьалхашка латта декхараш къахьегама толамаш, иштта балха тIа нийслу кхоачамбоацараш дувцаш хул цо тхога язъю корреспонденцеш, заметкаш. Дика чулоацам болаш а оперативни а хул газета тIа кепаетта цун материалаш.

Нохч - ГIалгIайчене хьалхарчарца комсомоле вахав нов. Казалиев. ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома сийлен член, халкъа тIахьожаме дакъа лоацаш ва. Дика лоархIаву СаIид Казалиевич шийн балха декхарех а.

Пудухьа КПСС XXIV съездеи 1 Маеи сийна яьржача яхье кердача пятилеткагIа дIаяхача хана планал совгIа 500 эзар сома паччахьалкхенна пайда баьб контора коллективо. Иштта дика хIамаш карагIдувлача нов. Казалиева дIахо кхы а дикагIа камаьхал йоалаш къахьегалда Iа, ираз долаш вахар хилда хьа, ала безам боагIа.

И. Плиева урташ.

ГIИШЛОШЪЕРИЙ ЛОАРХIАМЕ ДЕКХАРАШ

Вай мехка экономикен культурен дегIайоалаяра даькъе хьинаре дакъа лаьцар дIадахача пхе шера гIишлошъераша а. Дикка лакхъелар гIишлош хьалъеча дIайохийта капитальни вложенеш. 1970 шера цун боарам хилар 208 миллион сом, из хул пятилетка йолалуча хьалхарча шера хинначул 30 процент дукхагIа. Духхьал пачхахьалкхен средствай чотах пхе шера хьал а яь эксплуатаце дIаеннай вай республике итташ йоккхий промышленни, юрта боахама объекташ, наха чубаха хьалдаь цIенош 429 эзар квадратни метр хилар, хIаьта хьалъяь берий бешамаш 2,5 эзар моттиг йолаши, школаш 31 эзар моттиг йолаши хилар.

КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iе йиш яц. Укх пятилеткагIа хьалхашка латтараш кхы а лоархIамегIен бехктокхамегIен декхараш да. 1971 шера пайда эца беза 262 миллион сома маьха пачхахьалкхен капвложенеех, хьал а яь эксплуатаце дIадала деза 163 эзар квадратни метр хула наха чубаха цIенош, 1,4 эзар моттиг йола берий бешамаш, дукха юрта боахама эша помещенеш, кийчде деза 2,4 эзар гектар хип дехкя лаьтташ. Укх пятилеткагIа дикка шеръе еза цхьайола промышленни объекташ, хьалъе еза цементни завод, Грозненски газ чаккйоахача завод, Вознесенски газ чаккйоахача завода цхьайола объекташ, Нефтемаслозаводя установка, кхыяраш.

Белгалдаккха дезаш да пятилетка хьалхарча шера тIайицза социалистически декхараш кхоачашдара социалистически яхье баьнача республикерча гIишлошъераша хьалхарча биъ бетта план толамца кхоачашъяь хилар. Социалистически яхье хьалха лагт «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене, Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене коллективаш. Дикка ший хьокхамаш тоадаьд «Чечингсельстрой» треста гIишлошъерий коллективо а.

Подрядни балхаш дара хьалхарча квартала задани республикерча гIишлошъераша 113 процент кхоачашъяьй. 1970 шера хьалхарча квартале хинначул 12 процент дукхагIа гIишлонмонтажни балхаш даьд укх шера цу юкъа. КварталагIа планагIа лаьрхIачул совгIа республикерча подрядни организацеша хьал а даь укх шера эксплуатаце дIадениад 10 эзар квадратни метр хула наха чубаха цIенош. «Чечингушводстрой» управлене коллективо хьалдаь цIенош квартала заданех лаьрхIачул шозза дукхагIа да. Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене наха чубаха цIенош хьалдара задани 122 процент кхоачашъяьй. Пятилетка хьалхарча шера гIишлошъераша шоай болх нитта дика дIаболабар Iалаьмате дог гIоздоалаш гIулакх да.

Республикерча гIишлошъераша даьха къахьегама толамаш кхы а лакхагIа хила йиш яр, нагахь санна берригача гIишлошъераша, заказчикаша, болхлочунгара кулгалхочунга кхаччалца болча наха шоай торонех бизза пайда ийцабаларе. ГIишлош хьалъечара торонаш йоккхий я. Из белгалдаьккхар КПСС XXIV-ча съезде. Вай республике гIишлош хьалъеча хIанз а тIехь йовгIача хьисапе йоакхо яц гIишлошъераштa эша культурно - бытовой хьалаш Iалашдара, цхьайолча моттигашка кийчъяьяц бытовкаш а. Эсала вIаштIехьбаьккхаб гIишлошъераштa юкъера кхетама болх. масаннахьа йолаш яц гойтара агитаци, цхьайолча моттигашка йоаржаяьяц социалистически яхь.

Хьалъеш йола гIишлош мел эшача материалашца Iалашъяра гIишлошъерий уйла тIаерзаю съезда решенеша. Республикерча гIишлошъераша Iалашо яра организационни структура хийца яле а из болх хIанз а тIехь дика дIачаккбаьккхабац. Цхьайола материалаш хиннахь ца хилар бахьан долаш дукха балха ха зехьа йоаю гIишлошъераша. Къаьстта из болх во лел «Грозгазстрой» треста гIишлон объекташ хьалъеча.

Болхлой йоакхо яра, нар беча балха овсарле лакхъяра, къахьегам аттача баккхара цахаддаш механизаци е еза халача балха. Цхьабакъда цу лоархIамерча балха тIа а кхоачамбоацараш нийсалу. Пайда ийбац йолаш йолча резерваех. ГIишлошъераша шин-кхаь сменах болх бергболаш гIулакх вIаштIехьдаьккхадац. дукхагIболча гIишлошъераша цхьан сменагIа мара болх бац, ремонтни база а башха низ болаш яц. из бахьан долаш ремонт яь ца йоалаш дукха бетташ доах техникас.

КПСС XXIV-ча съезде белгалдаьккхад общественни производства эффективности капитальни вложеней боарами лакхбар керттера декхар хилар. Цхьабакъда хIанз а тIехь вай республике тайп - тайпара гIишлош хьалъеча дIа-юха хьежаю капитальни вложенеш, маьха ресурсаш, из бахьан долаш ханнахьа хьалъяь ца йоалаш юс промышленни юрта боахамен объекташ, наха чубаха цIенош, культурно - бытовой гIулакхашта эшаш йола объекташ. Уж санна кхоачамбоацараш нийсдаларах пайда ца эцаш юс гIишлош хьалъяра пачхаьалкхено хьахий ца средстваш, лохлу капитальни вложеней эффективность.

Цунца дувзаденна республикерча гIишлошъераштa хьалхашка латта лоархIамера декхар да хьахийчача капитальни вложеней хIара сомах бизза пайда эцара тIагIертта хIара гIишлошъечо къахьегар. Из вIаштIехьдаргда къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхарца, ерригa материальни къахьегамен ресурсаш оарцагIъяхарца, транспортахи техникаш пусковой объекташ хьалъеча бизза пайда эцарца.

Республикерча гIишлошъераша хьадехар проектировщикаша дизза кхоачаш ца деш а дукха моттигаш нийслу. Кийчъя документацеш дукхагIйолча хана эсалд хул. Цхьайола документацеш лаьрхIача хана хьа к х а ч а ц. Ховш ма хиллара КПСС XXIV-ча съезда Директиваша бехктокхаме декхар хьалхашка оттадаьд проектировщикашта а. Цар лакхъе еза документаце дикал. Уж хила беза технологически, гIишлон, архитектурно - планировочни решенеш кхоачашъеча инициатораш болаш. Цар тIегIертта къовсам лоаттабе беза гIишлош хьальярга дIабода мах лохбара даькъе а. ХIанзалца нийсденна кхоачамбоацараш дIадахара вай республикерча проектировщикаша ерригa шоай торонаш оарцагI а яьха, дизза кхоачашде деза парте аргIанарча съездо хьалхашка оттадаь декхар.

КПСС XXIV-ча съезда решенешка хьежжа гIишлон организацей партийни, профсоюзни организацеш декхарийла я шерагIа социалистически яхь йоаржае, яхье даьха толамаш кхычахьа дIадовзийта, гIишлошъерий производственни а культурно-бытовой а хьалаш тоалара е йоагIа йоакхо е, прогрессивни алапи тела болхлой дукхагIа хилийта. ДукхагIа кхетама балхаш де деза гIишлошъераштa юкъе.

ХIанз вай мехкарча гIишлошъераштa хьалхашка латтараш Iалаьмате бехктокхаме декхараш да. Планированеи экономически стимулированеи кердача системага а баьнна шоай болх дIаболабе безаш ба уж. Цунца дувзаденна хIанзле а денз гIишлошъераша цIенхаштта тоабе беза шоай болх, лакхъе еза гIишлошъеча организацей экономика, кхом бе беза пачхахьалкхен средствай, царех бизза пайда эца беза.

Гуш махиллара республикерча гIишлошъераштa хьалхашка латта декхараш бехктокхаме да. Уж толамца кхоачашдара сихача темпашца дегIайоалае еза гIишлошъерий производственни база. реконструкци а еш шеръе еза гIишлон материалаш арахеца предприятеш, силикатни изделеш арахеца завод, кIир йоаккха завод хьалъяра а ремонт ю базаш шеръяра а шоай ерригa торонаш оарцагIъяха еза гIишлошъераша. Лакхе белгал мел даьхараш дизза кхоачаш а деш шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара шоай торонаш оарцагIъьхай республикерча гIишлошъераша.

М. ВИННИКОВ,
КПСС обкома гIишлошъяра отдела инструктор.

Азербайджански ССР. ЛаьрхIачул совгIа миллионаш тоннаш мехкдаьтта даьккхад мехка бархIлагIча пятилетке цхьан хаина шин тIоанашкара «Iаьржа дошув» доаккхалуш йола ши этаж йола скважинаш яхар бахьан долаш.

Кердача способагIа мехкдаьтта даккхара лаьрхIа йола оборудовани кийчъю мехкдаьттаи газеи скважинашка къаьст-къаьста болх байтара йола ший тайпара конструкторски бюро бархIлагIча пятилетка хаинара я.

Промыслашка дикка дIаяьржай лоаттаяра хий чуухийташ йола аппаратура. Цхьатарра шин горизонтера коачал тоIаяра йола Бакински оборудовани оттаяьй хIанз 150 скважине. Цар новкъосталца лаьттаи ченешка деттад 2 миллион кубометр хий.

ИйслагIча пятилеткагIа «шин этажа» способагIа мехкдаьтта доаккхараштa хьалхашка кхы а шерагIа перспективаш хьаеллалу.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): ОКБ хьалхле лелаю конструктораш Фазиль Гайдаров, Генрих Динштейн, Сабир Роджапов.

Ю. РАХИЛА сурт.
ТАСС фотохроника

Грозненски опытно - экспериментальни завода цехашта юкъе яьржача социалистически яхьа юкъе укх шера хьалха латтарех я Р. Р. Хайрулин керте латтача механически цеха коллектив. ДIабахача бетта даьхача толамий итогаш йича шоллагIа моттиг я луш цунна елар Сийлен грамотеи ахчан премии. Цига дукха болхлой ба хIанзлехьа тIабоагIача бетта чотах къахьегаш. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш токарь Б. Килаухов, А. Саламов, фрезеровщик В. Зиновьев, А. Федоречко, кхы дукккхабараш а. Фрезеровщика Зиновьев Владимира дукха къахьег ший балха говзал цига практике болча вьетнамцашта дIаIомаяра.

СУРТА ТIА: фрезеровщик В. Зиновьев фрезерни станока бенбола болх хьехаш ва вьетнамцашта - практиканташта.

И. Пляева сурт.

ЮРТАРЧА КЪАХЬЕГАМХОШТА

«Сельские зори» яха зональни журнал яздаьрашка кастта цун йиъалгIа, 1971 шера апрельски номер кхоачаргъя.

Журнала апрельски номер тIа кепатеха я «ХIара дийнахь—хьинаре къахьега» яха передовой статья. Цу тIа дувц Къилбаседа Кавказен Центральни Черноземьяи колхозхоша, совхозий болхлоша, кхашкарчеи фермашкарчеи берригача къахьегамхоша Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра къовсам мишта боаржабаьб.

Бетта цкъазза арадувлача зональни журнала тIа кепатохаш я Кубана, Ставрополья, Нохч-ГIалгIайчен, Дагестана, Къилбаседа Кавказа кхыча районий боахамий кхаш леладерийи хьайбаш леладерийн балха прахтиках йола дукха статьяш.

Шеко йоацаш шуп теркам тIаозаргба «Кердача пятилетка гIа» яхача статьяс. Цу тIа даннеш йоалаю 1971 шера 1 январь тIакхоачаш юртарча къахьегамхоша даьхача толамех. Кхыча дешашца аьлча — хьахьокх керда пятилетка дIа мишта йолаеннай хойташ йола цифраш.

Журнала тIа кепатеха я Дагестанерен Нохч - ГIалгIайченерен дукха материалаш. Оаха шоана еша могаю Дагестански АССР «Восход» яхача совхоза керттерча агронома Э. Ханмагомедова язъяь «Кхаш хьаьнду оаха» яха статья. Автора дувц кхашкара хьушкъам лакхбарах йолча ший опыта хьакъехьа, даьгIений хьуакъам мишта лакхбергба.

Грозненски опытно - мелиоративни станце юрта боахам хипа Iалашбара отдела заведующе Б. Виндиктова «НегIий аренашка хий доаладу пункташ» яхача статья тIа ма дарра дувц екъа аренаш хица Iалашъелга вIаштIехьдаккхара дешаш, хий тIа доаладергдола пункташ хьалъяра чIоагIа дика экономически лоархIамаш ду.

Коа тIара оалхазараш лелалеча фермашта доккха зе ду туберкулезо. Цу лазарца къовсам мишта лоаттабергба, фу даь лорадергда цу лазарах коа тIара оалхазараш? Цу хьакъехьа ма дарра дувц Дагестански АССР Хасавюртовски ветеринарни станце начальника Л. Эмаровен Дагестански юртбоахама института доцента И. Аллахвердиевен «Комплексни профилактика» яхача статья тIа.

Жа леладераштеи сиха жа лоргача говзанчаштеи долча новкъостала журнало кепатох «Говзанчий знанеши опыти — берригача жа лоргарашта» яха йоккха статья. Цу тIа берригача мехка бовзаш болча говзанчаша Добаш Раисас. Еременко Зинаидас, хIаьта иштта цу гIулакха кхыча говзанчаша дувц жа ларгара шоаш лелаеча методех.

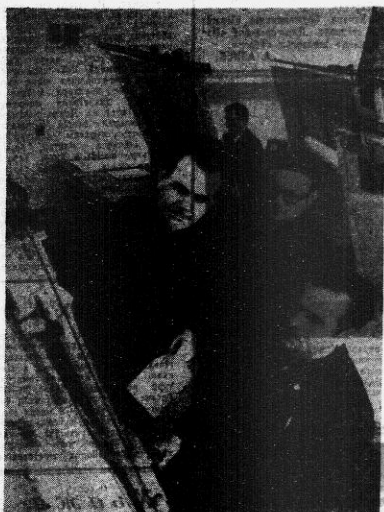
Журнала тIа дувц Нохч-ГIалгIай АССР «Наурский» совхозерча дикагIа йолча говзанчах — комсаш лелаечох Колистова Валентинах. «Комсий хетолга нана» яхаш я из статья. Комсий бешарча цу къахьегамхочун балха опыт ювц цу тIа.

Кхы а дукха материалаш кепатехай журнала тIа сомийи комсийи бешамаш лелаераштa долча новкъостала.

Практически балха тIа шоашта чIоагIа пайдапа дола хьехамаш корадоагIаргда юртa боахама къахьегамхошта.

Юртарча къахьегамхошта чIоагIа пайдане да «Сельские зори» яха журнал, хIанa аьлча цу тIа да цар балха мел эшаш дола хьехамаш.

С. ЧЕРВОНЫЙ.
Журнала редактор.

КОЛХОЗА ПАРТКОМ

Шелковской района «Коминтерн» колхоза парткомо боккха организаторски болх бу колхозхоша тIайийна социалистически декхараш кхоачашдара тIабербаь. Парткомо чIоагIа уйла тIайохийт нахаца беча балха, яхь вIаштIехьъяккхара, моральни материальни стимулаш юкъеххувлара. Яхь лелаю укхаза бригадашка, фермашка, мастерскешка. Традиционни а хинна дIайолаеннай «Коминтерн» колхоза къахьегамхоша «Красный пахарь» колхозацеи Наурски района Ленина цIерагIча колхозацеи лелаю яхь.

Шерра яхьа юкъеккувл яхье хьалха латтараштa материальни моральни поощрени елга. Шерра яхь йоаржаяр бахьан долаш боахаме доккхий толамаш даьхар колхозо дIаяхача пятилеткеи юбилейни ленински шереи. Юртбоахама ерригa продукташ кийчъяра пхе шера план дикка тIеххоачашъяьй. Цу пхе шера колхозе юкъера лаьрхIача хIара шера доаккхаш дола ялат 51 процент дукхагIа хилар, дулх — 43 процент, шура — 45 процент, тха — 32 процент. Боахама рентабельность 1967 шера хиннача 59 процентагара 1970 шера 68 процентага кхоачаш лакхъеннай, хIаьта цIена пайда хIара шера 200—300 эзар сома дукхагIа хулар, хIаьта, юххера а 1970 шу чаккдоалаш 1,2 миллион сомага дIакхаьчар.

Хьайбай продукташ йоххара соаккара план укх тайпара кхоачашъяьй: дулха — 108 процент, шурийна — 129 процент, тхана—121 процент.

ХIанз беррига шоай низ тIа а бахийта укх шера тIайица социалистически декхараш кхоачашдеш ба «Коминтерн» колхоза къахьегамхой.

Парте XXIV-гIа съезд болх беш хиннача деношка колхоза парткомо шерра болх дIаболабир ерригача производственни участкашка производства резерваех пайда дикагIа эцараи къахьегама овсарле лакхъяраи. Колхоза дукхача къахьегамхоша цу деношка къахьегама вахте а этта шишша-кхоккха нормаш кхоачашйсра.

ХIанз юххьанцарча партийни организацешкара хоамаш аха доладеннад партийни комитетага КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра бригадашка, фермашка яьржача яхьа инициатораш коммунисташ хиларах. Эгара хьалха съезда сийна къахьегама вахте эттар коммунисташ Д. А. Павлюченко, М. Шаршеч, Д. Туртаев керте латта жа Iуй бригадаш, коммунист Н. Ерошкина керте латта комсаш лелаю бригада. ХIаране ши-шийна доккхагIдола декхараш тIайицар механизатораша — коммунисташа Л. Нутзева, В. Павликова.

Инициативеи предложенеши хьахулар ерригача производственни участкашка. ДIадоладаь уж дика гIулакхаш бIарчча цаI даь, вIашагIтоханза, ерригача коллективашеи бIарччa колхозои тIаэцаргдолча кердача социалистически декхарий уйла янза яргйолаш яцар.

Парторганизацей секретарашцеи партгруппоргашцеи цхьана парткома заседани хилар яхь йоаржаярах, шурий - товарнии жа-товарнии фермай бригадашка собранеш ярах, тIайица декхараш мишта кхоачашду хьажарах дола дош дувцаш.

Пятилетка хьалхарча шера хIара гектара тIара 25 центнер ялат, 110 центнер комсаш, хIара Iаттагара 2450 килограмм шура, хIара устагIанна тIера 6,9 килограмм тха даккха, хIара 100 жийна тIехьа 120 Iаьхар кхебе безаш я колхоз. Пачхахьалкхенга дохка деза планал совгIа 400 центнер дулх, 150 центнер тха, 100 центнер шура, 3500 центнер ялат, 3500 центнер комсаш.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еча хана Iоаьнча опытах кердача пятилетка хьалхарча шера пайда эца гIерт партийни комитет. Парткомо агитаторашка, политинформаторашка, лекторашка гIолла. «Коммунистически къахьегама тIехье» яхача шоай многотиражни газетага гIолла шерра кхетама болх дIаболабаьб тIайицача социалистически декхарех лаьца а уж кхоачашдара карарча шера хьалхарча деношке а денз колхозхой оарцагIбахара а.

Колхоза парткомо, правлене, профсоюза комитето кийч а яь юкъейихьай моральни материальни стимулий система. Колхозе сийлахь книжкеи сийлахь Доскеи оттадаьд, цу тIа дIаязбу яхье хьалха латтараш. Отта а яь, дIателаш я къахьегама сийлен вымпелаш. Хьалха латтарий сийна колхоза центральни усадьбе хIара кIирагIа урагIйохийт къахьегама сийлен байракх.

ПрофессегIа хьалха латтарий яхьа итогаш ю механизатораштa, жа Iуштa, комсаш лелараештa, доаркаштa, шофераштa юкъе. Колхозе, тела отта а яь, телаш я «Сийлахь колхозхо», «Заслуженни колхозхо» яха цIераш.

Колхозхой яхье моральни материальни стимулаш цхьана нийса тарьо колхоза партийни комитето. Поощрене системана юкъедолх социалистически яхье хьокхамаш лакхдарах телаш дола деза совгIаштаци ахчан премеши. Хьайбай боахаме, масала, отта а яь лелаеш я хIара Iаттагара яьккхача шурийгеи чуоттадаь лоаттадеча доаханна тIаккхетийтача дозалгеи хьежжа материальни поощрени яра система. Жа Iуштa кхы тIа а мах тел Iулацарча жена тIера планал совгIа тха даккхарахи Iоахарий дукхагIа кхедарахи.

Социалистически яхье котбаьннараштa, колхозо, хьалххагIе Iалаш а йий, мах боацаш туристически изькъагIа аха путевкаш тел. Соахка цу тайпара путевкаш елар ткъаьх саг гаргга болча механизатораштеи жа Iуштеи.

Къахьегампара моральни материальни стимулаш цхьанатар а еш, колхозхошта юкъе боккха организаторски политикокхетамен болх бу партийни комитето. Укхаза чIоагIа уйла тIайохийт хьалха латта опыт вIашагIтохараи из дIайовзийтараи. Из Iомаяра колхозе вIашагIъеккхай хьалха латтача опыта школаш. Уж хьоъ я: цаI МТФ-е а пинъ боккхагIболча жа Iуний М. Шаршевеи Д. Павлюченкои жа Iуй бригадашка а. Цу тайпарча школашта кулгалдераш колхоза специалисташ ба. Цига касткаста хул моттигерча колхоза жа Iуй меттел, района кхыча колхозашкара жа Iуй а.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

СССР МЕХКДАЬТТА ПОТЕНЦИАЛ

«ИйслагIча пхе шера йоккхийча масштабашка мехкдаьтта даха доладергда дерригача дукхагIа доаккхаш долча мехкдаьттах 75 процент даккха лерхIача. Iалаьмате дукха мехкдаьтта доаллача Тюменеи Мангышлакеи кердача моттигашка. Мехка европейски даькъа тIарча къаьнарча мехкдаьтта доахача районашка лоархIамегIара декхар да лаьттан ченашкара ма могга дукхагIа мехкдаьтта хьалдахар. Из декхар кхоачашдара шерагIа пайда эцаяза баргбац тIоанзашта воздействи яра эффективнегIа йолча методех».

«1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йола КПСС XXIV съезда Директиваш» яхача СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина яьча доклада тIара.

Советски мехкдаьттахой духхьашха баьннаб деннеи бийсаннен цхьа миллион тонн мехкдаьтта доахача боарам тIа. Цунца белгалйоал укх тIеххьарча шерашка Iалаьмате лакхача темпаегIа мехкдаьтта алсамдоахаш йола СССР мехкдаьтта промышленность дегIаяра керда этап. Уж лакхъяла ьялар шовзткъе иттлагIа шераш доладуча юххье. СССР европейски даькъа малх боалехьа — Урал, Поволжье, — мехкдаьтта «Клондайк» хьийиллачеи дукха ха ялалехьа мехкдаьтта тела йолаенначеи хена. Из шера район караерзаяра йоккхийча масштабашка йиш хилийтар 1963 шерe а 200 миллион тонн мехкдаьтта яккха.

ДIаяхача пятилетке цхьа миллиарди ах миллиарди тонн совгIа мехкдаьтта даьккхар СССР-е, хIаьта хIара шера юкъера лаьрхIача дукхагIа доаккхаш хилар 22 миллион тонн дар. ХIанз мехкдаьтта промышленность цу боарам тIа сеца ца Iеш, мехкдаьтта хIара шера 25—29 миллион тонн дукхагIа доахаргдолаш темпаш сихъе а еза. Керда пятилетка чаккйоалаш 480—500 миллион тонн мехкдаьтта тела езаргья вай хIара шера.

Уж цифраш коачача доагора реальни, техка яьнача запасашкара хьайоагIаш я. Укх тIеххьарча пхе шера мехкдаьттеи гази йоалла 290 моттиг хьайийллай, царех дукха совгIа-эшашагIа йоацаш кхоалагIа дакъа яраш болх беш ярий спискаца дIалаьрхIай. Цу тайпара тIа-тIа дукхагIа мехкдаьтта доахаш яц дунен тIарча цхьанна а мехка мехкдаьтта промышленность.

ЧIоагIа догдоахийла йоалл вай 1975 шера 125 миллион тонн мехкдаьтта яккха езаш йолча Малхбузехьарча СибарегIенах. Iалаьмате дукха мехкдаьтта доалл чакхвоалалургвоацаш листача тайгерча хьунаштеи ушалаштеи кIал. Хьайиллай мехкдаьтта доалла керда 67 моттиг, цар запасашка хьежача ала йиш йолаш да, цу бассейно хIанз СССР европейски даькъа тIарча масе меттера доахар миссел мехкдаьтта 1980 шерале тергда аьнна. Мехкдаьтта иштта сиха алсамдахар — СССР ерригача мехкдаьтта районашта юкъе рекорд.

Дукха киловзалаш лелаьй Iаламо СибарегIен мехкдаьтта ганзаш дикагIа дIалочкъаяр духьа. Цхьабакъда, саго кхоачашдаьд бух боацача ганзашка бодача цаькъа тIа нийсденна бирса низаш эша я даь дIатIаккхавчачул тIехьагIа, «Хьайна дIа ма дохьалу дIаэца» аьнна кIалхара хьаоалаш хезача фаьлта тIа вувцача турпала дакъа.

Хьалхарча юхьига чIоагIа ужзавоаккхаш Iалама - климатически хьалаш долаш йолча цу районера мехкдаьтта даккха дага а доацаш юххьанца хийттачул аттагIа хиннад.

Геологически гIулакхашка диллача Приобье мехкдаьтта дахара аьттув болаш я — дукха мехкдаьтта доалл кIоарга доацача гIомара тIоанашта кIал. Кхыча моттигашка хьежача мехкдаьтта дукхагIа гулденна, маза кIезигагIа болаш да, хIаьта долче, кхычахьарчул аттагIа да скважинаш йоахаш бурув тохареи эксплуатаци яреи хьалаш а.

Малхбузехьарча СибарегIено дага а доацаш дика совгIат делар — мехкдаьттана тIерча тIоанашкара термальни хиш. ЛаьрхIа уж СибарегIарча мехкдаьтта комплектана юкъелихьача санна дар тIоанаш хьаделлара метод харжара проблема цу сахьате цхьана къоастаярах. Керттерча даькъе хий чуухийташ хургда укказара тIоанаш. Термальни хиша йиш хулийтаргья хий тIадоаладуи цIендуи гIирсаш, чугIолла хий лела устройствaш хьал ца еш Iе. Даьча тохкамаша хьахьекхад, вокх массазарча тезача хиша нийсдича, термальни хий тIоанашкара мехкдаьтта дукха а дукхагIа хьалтелийта низ кхоацаш хилар.

Башкире, Татаре, кхыча районашка шеррача масштабе техкача, СССР-е кийчъяьча хий чуахийтара методо хьахьекхад из чIоагIа пайдана хилар. Даьча лоархIамегIа, тIоанашта юкъе хий чуахийтара метоло торо хилийтай укх тIеххьарча шерашка лаьттагIара кхы тIа а 800 миллион тонн мехкдаьтта даккха, хIаьта иззал мехкдаьтта доаккхаш хилча бурув теха ткъаь итт эзар скважина яккха езаргьяр.

ТIоанашка хий чуахийтарах мехкдаьтта тIоанаш хьаделлара даькъерча технологически политика лард хургья. Хий чуухийташ мехкдаьтта телача тIоанаша Iалашду хIанз СССР-е доаккхача дерригача мехкдаьттах 72 процент гаргга телга.

Шера тегте лаьттана кIал чудохийт 550 миллион кубически метр хий. Нагахьа санна цунна хьалхагIа а поверхностноактивни веществашца обработка йича, дукха а дикагIа аракхувс по мехкдаьтта. Кердача пятилетке, тетташ чуухийтача хин мехкдаьтта цIендареи аракхувсареи низ алсамбаккхара балхаш дикка шерде лаьрхIад, хIаьта цо кхы а пайдагагIа хулийтаргья хий чуахийтара метод.

Промышленни масштабашка еш я тIоанаш хьаделлареи гарга мехкдаьтта дукхагIа телийтареи кхыйола методаш юкъеккувлара еш йола эксперименташ а. Масала, Сахалине, Коми АССР-е, Башкире мехкдаьтта доахача хана тIоанашка Iы чуухийт, Мангышлаке — дIайха хий, хIаьта Iалама резервуараш «къоргаш» ца йоахкаш йолча Ставропольски крае толаме чаккдоах тIехьара тIа чIоагIа низ а беш тIоанашка газ чуахийтара опытнопромышленни балхаш.

Мехкдаьтта коллектораштa искусственни воздействи яра методаша йиш хулийт лоархIаме декхар кхоачашде — Советски Союза къаьнарча мехкдаьтта районашка мехкдаьтта доахилгаца сацийта а алсамдаккха а. ГIалат хургдар, нагахьa санна укх пятилетка задани керда хьаеллача мехкдаьтта моттигий чотах бIарчча кхоачашъе безам болаш вай да аьнна хийтача. Бакъда, Малхбузехьарча СибарегIенна нийсса дукхагIа доаккхаш долча мехкдаьттах 90 процент гаргга дала дезаш я Мангышлак, Белорусси, Удмурди, Коми АССР. Цхьабакъда, кхыметтел бIаь шу гаргга хIана яц аьнна ха йолаш йолча къаьнарча моттигашка а юкъера лаьрхIача ах гаргга хIана даьккхалац аьнна хьалхаьдаьккхад тIоанашкара рузкъа. Мехкдаьтта доахача къаьнарча моттигашкара алхха цхьа процент дукхагIа мехкдаьтта даккхар мехкдаьтта доалла керда моттиг хьаеллараи промышленни эксплуатаценa дIаяллараи нийсса да. Реальни декхар оттадаьд мехкдаьтта доаллача ерригача моттигашкара цар запасех 50—60 процент хьалъяьяха аьнна.

Промыслаш - автоматаш хьаяр цхьаькха актуальни проблема я, хIанзчул тIехьагIа къоастае а езаш. Из къаьстта боккхача лоархIаме я хIанз а наха кIезига караерзаьча районашка. Кийч а яь юкъеккхахьа йолаяь я тIехьара гIа чIоагIа низ а беш скважинашкара продукци гулъяра герметизировани система. Цо йиш хулийт технологически боахама керттера даькъа промыслай территоре тIара кхычахьа дIадахьа.

Мехкдаьтта дахара кердача схема торо лу, гIулакх деш йола персонал дуккхазза кIезиг а еш, цунна комплексни автоматизаци е. Газ гулъяра къаьстта сеть йиллаиза ца йоалаш хилийтац. Попутни газ мехкдаьттаца цхьана скважинашкара газ гулъеча центральни пункте йода, тIаккха цига дIакъоастаяьчул тIехьагIа чаккхъяккха йохийт. ХIанз заводашка хьае йоляьй автоматически установкаш, хIаьта дIаоттаеча моттигашка вIашагIйохха мара езац уж.

Кердача пятилетке лаьрхIача тайпара алхха 120 промыслана автоматизаци яро 70 миллион гаргтача сома экономически эффект тергья хIара шера. Кхоачашъе лаьрхIача советски мехкдаьтта индустри дегIайоалаяра программа йиш хулийтаргья укх тIеххьарча ткъаь шера даькха толамаш дIачIоагIдаь ца Iеш, гIулакхаш тоадаргахьа керда боккха гIа баккха а.

(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагI. 5 май 1971 шу.

КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

ТХА ДЕКХАР

Кердача пятилетка ха де деза-рех йиза а дика а хургья, хIана аьлча из ишта ергья советски наьха къахьегамо, цар дог гIозда-ларо. Цу творчествана, хIама кхоллаш хьегача къина юкъе тхо-ашкара доагIа дакъа лаца декха-рийла да тхо, Нохч-ГIалгIайчен культболхлой.

Чулоацам социалистически фор-ма къамаш йола культура де-гIайоалаяра хадданза йоакхо ю вай ленински парте, хIана аьлча саг гармонически дегIаахa йиш яц искусство йоацаш, вахара хозеи дикеи дар ца довзаш.

Укх тIеххьарча ханна вай рес-публике художественни самодея-тельноста юкъе дакъа лоацараш дикка дукхагIа хиннаб. 1970 ше-ра В. И. Ленин ваь 100 шу диза-ра хетаяьча художественни само-деятельноста VIII-ча республи-кански хьажара юкъе дакъа лоа-цаш 53712 кхийна саг хилар, царна юкъе нохчийн гIалгIайн 14436 кхалсаг а йолаш.

ХIанз республика культпросвет-болхлой декхарийла ба ленински парте XXIV-ча съездо хьалхашка отталаь декхараш толамца кхоа-чашдара беррига низ тIабахийта. Из кхоачашдара клубех, культу-ра Щеноех, Щеча уголокех бо-къонца йола культура цехаш, берригача къахьегамхошта произ-водственни пропаганда яра, кхе-там балара моттигаш е еза. ХIа-ра культурни учреждене темати-чески сайренаш, кагирхой сайре-наш е еза, лекцеш, газеташ деша деза, производственни темаех йо-ла беседаш е еза, советски обря-дий деза деноп де деза. Къаьст-та теркам тIабахийта беза само-деятельни искусство дегIайоала-яра. Юртара культура болхло колхоза е совхоза гIулакхашца ваха декхарийла ва, цига бахача наьха культура хьашташ, царна дукхагIа дагалоахкараш довза а уж кхоачашдара дукхагIа теркам тIабохийташ а хила декхарийла ва.

Ишта юрта бахача наьха ва-харца айхха бувзабеннача, царца цхьана социалистически декхараш кхоачашдара тIехьа къовсам лоаттабеча культболхлой гIула-кхаш дика лел.

Дукхача учреждененка худо-жественни самодеятельность де-гIайоалаяра болх дика вIаштIехь-баьккхаб. къаьстта художествен-ни самодеятельноста кружокашта юкъе дакъа лацара нах дукхагIа юкъеозара хьакъехьа.

Дика оттаь самодеятельность йолча клубе е культура ЦIагIа бода никъ цIаккха а йоархI тIа-яьнна хургбац. Масала, хьаэдарг-да вай Сунженски района Асси-нски культура ЦIа. Цу цIагIа болх беш художественни самодеятель-носта 9 кружок я. Царна юкъе эггара хьажаре толашагIа хилара лауреата цIи кура лелаю хоровой коллективо. Республике эггара къаьнагIа йола казакий хор я из. Республике меттел, цул арахьа а зрителашта йовзаш езаш я из. Коллективе хиланза баргбоа-цаш лерхI цунна юкъе дакъа лоа-цараша шоаех. ХIаьта цунна юкъе дакъалоацача хIаране белгалъ-яьнна башхало я цо шийн знанеш лакхъеш хилар. Репетицегара ре-петицега эргаяьле тоалу иллиа-лархой вокальни говзал, хьалъюз цар теоретически багаж.

Художественни самодеятельно-ста юкъе дакъалоацарий хьашташ духхьал цхьан профессиональни проблемашца кхоачамбаь Iеш дац. Цар лекцеш еш. беседаш ю. Цар коллективно дакъалоац спек-таклашта, концерташта, салаIара сайренашта юкъе, кинофильмашка хьож. ХIара программа идейнни художественнич дика кийчъяь эс-тетически кхетам луш я.

Республика районашкарча хIа-ра самодеятельни коллектива ре-пертуар оттаяь я В. И. Ленинах, партех, Даьхенах, советски па-триотизмах йола произведенеш юкъе а йохийташ.

Халкъа театрийн драмкружо-кийн репертуарашта юкъеяхай С. Чахкиева «Къонгаш бовча хана», Грача «Щорс СибарегIа», А. Ха-мидова «Совдати Дауди», Балу-ева «Массаза а хилац моллана гIурба» яха а, кхыйола а пьесаш.

ДIадахача шерий турпалала хе-таяь пьесаш, мекъабараш, хапу-гаш, ды лелаберий тийша болх гу-чабоаха пьесаш хIара драматиче-ски кружока дошо фонд а хинна дIаэттай.

Уж деррига толамаш даьха за-ле а, дукха да хIанз культпро-светучреждененей балха кхоачам-боацараш. Царех цхьадараш тха бехкагIа хьахиннад, вожаш тха кара хIама доацаш хинна да. Масала, укх 15 шера Наьсарен районе цхьаккха клуб, культура ЦIа хьалдаьлац. Клубаш я цхьан хана наха шоашта чубаха даьча къаьначa тищденнача цIеношка, маьждигашка. Ишта моттигаш нийслу Ножай-Юрта, Ведана, Ачхой-Мартана, Урус - Мартана районашка, кхычахьа. Клуб, куль-тура ЦIа чухилара тарлуш йоа-цача помещене йиш хилийтац дукхача къахьегамхошта юкъе культурнии кхетамен болх бе. уж культурана лерттIа тIаоза.

КIезига лоархIам болаш бац культпросветучреждененей балха тIехь специалисташ я. Цхьабакъ-да уж геттара кIезига ба. Респуб-лике болх беш я 2 училище: рес-публикански культпросветучили-ще, музыкальни училище. Рай-оний кулгалхой декхарийла ба моттигера культура кадраш кийчъяра къаьстта теркам тIаба-хийта, из дара лаьрхIа культура болхлочун говзал Iомаяйтара нах ахийта беза.

Халкъа творчества республи-кански ЦIено самодеятельни ис-кусство дегIайоалаяра доккхий декхараш кхоачашде лерхI 1971 шера. Ара а хийца республика районашка дIаяхьийтай Советски Эскара дезача Денна, кхалнаьха дунен халкъашта юкъерча дезача Денна, ЦхьоалагIча Майна, Кота-лон цIейна хетаяь литературно-музыкальни монтажаш, керттер-ча даькъе моттигерча авторий произведенеех оттаяь кхаь мет-тала (эрсий, нохчий, гIалгIай) араяьккха репертуарни листок. ХIанз арадаккха кийчдаь да кхы а 2 репертуарни журнал. Цу дер-ригане йиш хулийтаргья хIара коллективага шийна еза репер-туар харжа. Раьза хинна белгал-даккха доагIаш да халкъа твор-чества республикански ЦIагIа поэташ, писателаш, драматургаш, композитораш каст-каста рай-онашка хилар.

Доккха декхар латт клубийн культура ЦIенойн болхлошта хьалхашка. ХIара клубе, хIара культура ЦIагIа 4—5 художест-венни самодеятельноста кружок йилла йоагIа. Къаьстта теркам тIабахийта беза кхелетараштa кхетам балара.

Агитбригадай конкурс е а от-талаьд: КПСС XXIV съезда ре-шеней темаш гучаяхар, агитбри-гадий выступленей дукхали дика-ли, производства дикагIйола ме-тодаш дIайовзийтар, хIаьта ишт-та хьалха латтарий балха дикагI-йола образцаш гойтар а.

Культура болхлой квалификаци лакхъеш, семинараш е лерхI.

Самодеятельни искусства ерри-гача жанрашта методически по-собеш уэтталаьд, укх гаргарча деношка республика районашка дIадохьийтаргда. Художествен-ни самодеятельноста хьоккама коллективаш вIашагIйоxка лаьр-хIал.

КПСС XXIV съезда сийна хьа-йийлла самодеятельни художни-кий изобразительнии прикладнойи искусства республикански выстав-ка йир. Цу выставка чулоацам бар шийн даьй мехкацара, лоа-ман IаламцIара, массача хищцара, сага кулгашкара хьадаьчунцара, къаьстта а адамий дика кхоане хьаеш воаллача сагацара безам.

А. ГАРЧХАНОВ,
халкъа творчества республи-кански ЦIен вокхагIвола ме-тодист.

Сурто бехк бу

БархI эзар гаргга саг вах Шаь-ла района Мискер-юрта. Царна юкъе дукха ба къахьегама кагир-хой. Къахьегама ди чакхдаьлча шоай сапаргIата дакха уж баха йиш йолаш цхьа культурни очаг мара яц юрта. Из я нах чубаха хьалдаь хиначa цIеношка йилла хинна клуб. 150 моттига лаьрхIа яр из. Укх тIеххьарча ханналца нох цхьа кхоачам а беш хьабаьх-каб юрта кагирхой, дешархой, бер-рига къахьегамхой. Бакъда ах шу гаргга ха я клуб болх беш йоаца. Юрта совета, «Южный» совхоза кулгалхой барт кхетац клуба ка-питальни ремонт яра средстваш къоастае. ХIаьта клуб, сурта тIа гуш ма хиллара, цхьан оагIорахьа кхалажа гув Iайна, кораш, наIа-раш къайла латт. ХIанз, кхашка-ра балхаш шерра даьржача хана, художественни самодеятельноста нийслагIа хьажар гаргагIертача хана, идеологически болх бара дешаш шерра къестаде дезаш йолча хана, вIалла ла йиш йолаш дац клуб болх ца беш хилар.

С. ХАКИЕВА сурт.

ФУТБОЛ

ЦХЬАККХА КОТВАЛАНЗАР

Укх деноша Орджоникидзе шерагIча стадионе «Терек» ко-манда футболисташ лайзар Наль-чикерча «Автомобилист» яхача командаца. Укх тIеххьарча шийт-та шера уж командаш шоайла лайзай. БархIазза котало яьк-кхар грозненски футболисташа, кхоазза ийшар, ворхIазза цхьаккха а кот ца йоалаш лайзар.

Ховш ма хиллара, укх сезона-гIа дика каялац вай спортсме-ний. Юххьанца шозза ийшар. Долче мишта хилар цIагIа лов-зар? Хьалхарча минуташка денз фусам даьша дIадоладир чехка ловзар. Дале а футболисташ сала-Iа болхаш счет 0:0 яр. 55 мину-те хьаьший наIарашка бургац чу-техар «Терек» нападающе Якуш-кин Виктора. Цхьабакъда ловзар чакхдала 5 минута йиссача ха-на, вайчар шоай ловзар лаьгIда-лийтарах, хьаьший торо хилар «Терек» наIарашка бургац чуто-ха. Цу тайппара, счет 1:1 йолаш чакхдаьлар ловзар. ХIана хила йиш йолча 6 очкох 1 мара яц «Терека».

Кхоана Орджоникидзе цIерагI-ча стадионе Пятигорскерча «Ма-шукаца» ловзаргья «Терек».

А. АЛИЕВ.

ДИКА БОЛХЛО, ТЕШАМЕ НОВКЪОСТ

Цхьайтта цу совгIа ха я Ер-моловски хьун хIамаш еча ком-бинате Мухьмад балха вена. Духхьашха цига балха воагIача хана ахархо хилар мара цхьак-кха балха говзал йоацаш вар из. Цхьабакъда хьалхарча деношке а комбинатера болх чIоагIа бе-забелар Дадаев Мухьмада. Шийн беррига теркам тIабахийта Iома-бора цо электрически херхаша беш бола болх, мебельни оатха-лаш еча станокий болх. Цу ста-нокаш тIа болх бе ховча нахах чIоагIа хьагар Мухьмад юхьхьан-ца.

Цхьан юкъа тайп-тайпара бал-хаш деш хилар нов. Дадаев цу комбинате. Ше цига болх беш воллаше а вахаре массаза на-къаяргйола балха говзал кара-ерзаяра уйла тIалаттар цун. Иштта из болх беш воллаш мас-сехк шу даьлар, къахьегара тIе-ра волаш, хала хиларах балхах бIу ца къожабеш из хилар зийра комбинатa кулгалхоша. Цулу-хьа хьожавир из оператора гов-зал Iомае. Из лоархIаме, чоал-хане говзал Iомаеча шийна нов-къостал даь вола комбината керттера инженер нов. Румянцев, оператор нов. Гриценко цIаккха вицлургвац сона, яхаш дувц хIанз Мухьмада. 1965 шера ком-бината операторашта юкъе яьр-жача яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш дикагIвола оператор хиле дIаотт из. Доаха толамаш дика хиларал совгIа Мухьмада, тIагIертта къовсам лоаттабора ше кийчъеча плитай дикал лаккхъяра а. Из а дика карагI-даьлар цунна. Оператора говзал караерзаяь дукха ха ялалехь мастера говзал а караерзаю цо.

Организаторски болх цунна дика хоаш хиларах, комбинатер-ча моллагIча участкера болх бе ховргдолаш цун кулг-говзал хи-лар бахьан долаш мастералла хьожаву из. Цу хана цунга ен-нар комбинате эггара тIехьалат-тачарех цхьа смена яр. Ше цига хьожаваь дукха ха ялалехьа цу балха йоккха опыт йолча болх-лошца дагаваьлар къона мастер. ДIахо йодача хана цIенхаштта болх тоабара йола мероприятеш белгалъяьхар. ХIара болхлочoa тIалатта бехктокхам белгал а беш царгара доагIар хьадехар, иштта къахьегар бахьан долаш лоацачa хана цо кулгалду сме-на хьалха латтача сменашта юкъе яхар.

Тха бокъонца вола производст-венник, хьехархо, доттагI аьле дIайха дешаш оал цох новкъо-сташа. Из а шийн бахьан доацаш дац, миччa хана а кийча ва из дукхача шерашка ше Iояь бал-ха опыт царна дIахьеха. Новкъо-сташца иштта Iимерза, безаме ва, царгара доагIар хьадех. Цудухьа ду цун сий а. Иштта вола башха-дика производст-венник соахк КПСС членалла дIаяийцар.

ХIанз из кулгалдеш ва плит-каш арахецачa цеха цхьан участ-кана. Из керте латтача участка коллективо хIара дийнахьа бус-си арахеца еза продукци 250 ку-бически метр я. Цхьабакъда уж декхараш цо дикка тIеххоачаш-ду.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеча цун коллективе цхьаккха болхло вац шийн сменни норма тIеххоачаш ца еш. Бел-галбаьнна дика къахьегаш ба станочникаш Юнусов Абуезит, Михеев Василий, бицопильщик Абуев Закре, электропильщик Алиев Абуезит, болхло Лабаза-нова Калимат, Едаев Бай-Iаьла, иштта кхыбараш. Юкъера лаьр-хIача шоай сменни нормаш 130 процент кхоачашъю царех хIа-ране.

Укх шера хьалхарча квартала план а тIеххкоачашъяьй барт-тайнача участка коллективо.

Я. ЦУЕВ.

«КЪАХЬЕГАМЦА СИЙ ДОАЛ САГА»

Дика традици я химикий куль-тура Двореце дIайолаеннар — «ДоттагIал». «ЖIовн марси» яха Черноречье поселке бахача наьха цIейн дездела...

...Сийрдача, хозача басарашца язъяьча афишаша хоам бора, 28 марта химикий культура Двореце «Къахьегамца сий доал сага» яха Черноречье бахача наьха цIей дез-деш хиларах. Хоза кийчъяь яр Дворецa фасад, фойе, зал: кода фойех выставкаш оттаяьяр худо-жественни литература, кулинар-нии кондитерски изделеш йох-каш.

...Дийнахь 12 сахьат даьнна ха. Духовой оркестр лекх — дIало-лалуш долча доккхача цIей юхьиг яр из. Долла хIама теркалдаьд Дворецa болхлоша: берашта бе-рий художественни самодеятель-носта коллективай низаца «Боага кхера» яха спектакль хьекхай. хи-микий культура Дворецa халхара коллективон вокальни группаи концерт оттадаьд. ХIаьта цу хан-на цар даьшта-ноаношта консуль-таце яьй лораша, юристаша. Теркам тIабодаш беседа яр За-водской района халкъа судахочо нов. Алиева яьр.

Дукхача наьха уйла тIаьзар хьокха оттаяьча пожарни при-кладной искусства. Пожарникаша техника мишта лелае еза, мушаца мишта IокIалвувла веза, цIи миш-та йоае еза хоам беш яр из. Кхалнаьха теркам тIаьза Iанзар кхалнаьха прическаши 1971 ше-рарча барзкъий моделаши хьа-кхайкаяьчо баь хоам. Хоза моде-лаш гойтар № 2 йолча образцови парикмахерскен «Локон» яхача парикмахерскен мастераша. Мола ЦIен мастера нов. Бышовеца хьа а хьоккаш йийцар кхалнаьха тIе-ханахьа дувхадеча барзкъий 71 шерара моделаш, керда арадаьн-нача маIача наьха баракъехи бокхийча наха лаьрхIача гарде-робахи. Йоккха концертни про-грамма оттайир В. И. Ленина цIерагIча культура Двореци Грозненски гарнизонен самодея-тельносто.

...Сайрийна 8 сахьат даьнна ха. Духовой оркестро йиш лекх Iа-дика ювца ха хьатIаэттай. Чер-норечье поселке бахача наха хим-комбината болхлошта, гIулакхер-ча наха, гIишлошъерашта, къа-хьегама ветеранашта кагирхошта дукхача хана дага латтаргда из хоза цIей

Р. ЧАХКИЕВА,
облсовпрофа художественни самодеятельноста ЦIен йок-кхагIа йола методист.

Дика вIаштIехьдаьккхад нов. Дидигов директор волча № 1 йолча гастронома коллективо нийдархой хьашташ кхоачашдара гIулакх. Прилавкаш тIа халданза бIаргаго йиш я наха эггара хьал-ха эшаш дола тайп-тайпара то-вараш. Иштта дика оттадаьд га-строноме хIара бетта товарообо-рота планаш кхоачашъелга а. Байнача бетта план 102 процент кхоачашдир.

Сурта тIа: Хамхоева Люба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Гроз-нен хуапалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш малхбузехьара IаьхкхьачаI боараме мух а хье-кхаш ха хила а фегара темпера-тура республике гIолла 20—25, Грозне 22—24 градус йIовхал йо-лаш хила а тарлу. 6 маера денз 9 мае кхаччалца хувцалуш мор-хаш а йолаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, юкъ екъалуча хана цхьацайолча моттигашка кIезигдукха догIа а делхаш, лостам боацаш, гIийло мух а хьекхаш ха хила а фегара тем-пература бийсашка 7—12, деноша-ка, 22—27 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. МЕТЕОСТАНЦИ.

(Газета аргIанара номер араяргья 8 мае).

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

БIАЬСТАН ЮХЬЕРЧА КЪОВСАМА УЖ ДЕНОШ

Тахана шаьра дагаух, 1969 ше-ра гурахь дуккха японски газеташ аншлагашца арадийнна денош: «Кхо шу даьннача гIолла Японена юхалургья Окинава! «Монополити-чески капитала хьашташ хьаллоат-тадеш йолча буржуазни изданеша доккхал дора, Сато правительства политически наькъа «банзай» яхаш цIогIа деттара тIахьехар. Цхьабакъда, «даькъала хилба» аьнна жоп хиланзар цу тIахьеха-машта японски къахьегамхош-кахьара. ГIулакх миштад аьлча, Окинавах йолча американо-япон-ски коммюнике тIа оттадаьдац Японена цу гIайрен юридически бокъонаш лулга мара. США ядер-ни базаш хьара йоацача йIаьхача ханна юс цу тIа, гаьнарча Малх-боалени Къулба-Малхбоален Азеи халкъий машаран кхерамален-неи кхерам тIа а тувсаш.

Моттигера газеташ хIанз юха а хьалдизад Окинавах долча хоа-маша — американски бIу гIай-рен тIа лоаттабелга официальни законагIа чIоагIдеш йола согла-шени мае США-ца е дага ма йий Сато правительство.

— Японен ВIашагIкхийттача Штатийн доал деча гIозараштa дагардараш гуш да, — хьакхай-кадир Японски машара комитета председатела, профессора Иосита-ро Хиранос. — Из шинна а мехка милитаристки гIозараша Азерчен Тайжача океана бассейнерчен ма-шара духьала вIашагIбелла ар-гIанара тийша болх ба. Из тийша болх вIашагIболлар бахьан долаш Окинавера американски тIема ба-заш юхейиса ца Iеш, цига термо-ядерни герз оттаделга законаца чIоагI а даьд. Цхьана леладу япо-но-американски тIема гIулакхаш шерлуш а тIа-тIа дукхагIа агрес-сивни хулаш а латт. Вай мехка къахьегамхой са ца хьовзаде ийш йолаш дац из. Цар йоах: «Окина-ва — Японена, цхьабакъда амери-кански базаш йоацаш».

Вай еннача предложенегIа Дер-ригдуненa Машара Совета Прези-диумо решени яьй 28 апрель Оки-нава юхаялийтар духьа лоаттабе-ча къовсама Дунен халкъашта юкъера Ди де аьнна. ХIаьта японски къахьегамхоша лаьрхIад Окинава юхаялийтар духьа лоат-табеча къовсама Ди ца а деш, 28 апрелера 3 мае кхаччалца хургдо-лаш, КIира де.

— ГIулакх миштад аьлча, — йоахар дIахо И. Хиронос — 3 май лоаллахарча халкъий машараи кхерамаленнеи кхераме хургйола тIема потенциал хила Японена бокъо ца луш долча маьршача конституце Ди лоархIаш да. Цхьабакъда, хIанзале а гу вайна японски милитаризм юхаотташ латтилга. Цудухьа е денош бел-галдаргда Окинава юхаялийтар духьа лоаттабу къовсам чIоагI-барца, къаьсттача кхайкарала кIал оттае подписаш гулъярца даьнна ца Iеш, машара конститу-ци хьаллацара тIехьа, японо-аме-рикански тIема договор дIада-кхар духьа, японски милитаризм юхадийнъяра духьала, Индоки-таерча США агрессена духьала къовсам болабарца а.

Кхы цхьаькха башхало а я: Окинава юхаялийтар духьа лоат-табеча къовсама КIира массехк массови демократически организа-цей цхьа фронт а йолаш хургба. Цунна юкъе яхай Коммунистиче-ски и Социалистически партеш, профсоюзий Генеральни совет (СОХИО), шоай мукъагIарча профсоюзий бувзама Совет (Тю-рицу рорэн), машара тIехьара Японски комитет, кхыйола ийс ор-ганизаци.

КIира юкъмоттигерча мороприя-теех цаI хургья 28 апреле сар-рахьа столицерча «Йойоги» яхача парке бIаь эзар саг гуллургвола митинг. Митинг чакхъяьнначул тIехьагIа массови демонстраци хургья Цунна юкъе дакъа лоаца-раш, ахи колонна яь бекъа а бен-на. Токио улицашка гIолла чакх-баргба цхьатарра кхайка а деш: «Американски базаш йоаца Окина-ва», «ДIадаккха японо-американ-ски тIема договор», «Соцае Индо-китаера США агресси». Укх де-ношка уж тайпа митингаш демон-страцеши хургья Осаке, Киото. Нагое, Фукуоке, кхычахьа.

Буржуазни кепайоазено хIанз полицейски хоамашкара язду, гу-чох, укх КIирагIа довнаш хургда «порядок ийсъеоаштен» демонст-ранташтен юкъе. Къахьегамхой къовсам баржаро корзагIдаьха доал ду гIозараш мугIарера япон-цаш кхерабе а уж къовсама тIе-хьара юхабаха а гIерт.

— Къовсаме укх деноша — 28 апрелера денз 3 мае кхаччалца — кхы цIаькха а хьахьокхаргья тIе-ма базаш тIайоаца Окинава юха-яккхар духьа, японо-американски тIема договор дIадаккхар духьа, Японски милитаризм юхадийнъяра духьала къовсам лоаттабеча Японски къахьегамхой чIоагIлуш латта солидарность. — аьлар шийн къамаьл чакхдоаллаш И. Хира-нос.

С. ХАРИН.

Токио

АПН соб. корр.

Доазол дехьара

Суэцки канала тIара город

Сов Iурре а сомайоал Каир. Малх хьалкхетта-шехь а гIар-тата гIетте дIайолалу хоза кийчъяь малхбоалехьара база-раш. ХIаьта ОАР хьо-жабаьча доазол дехьар-ча корреспондентий группаца Iуйрийна ворхI сахьат даьлча тхо городера дIадолхача хана городера бода тIо-никъ баьс-са а бар. Наггахьа дукхалйоагIаш нийслора гIудалкхилгах ежа шийн йоргIа гIа боахаш йоагIа заьлза вирг — из хулар шийн продукци: апельсинаш, баьцадаараш е хьай-башта дола доакъар дохка базар тIа вода хьевенна феллах.

Тхо долхар малхбоалехьа, Кан-рагара цхьа бIаьи ах бIаьи кило-метр гаьна Суэцки канала берда йисте уллача городе Исмаиле.

...Йохаяь вIаштаяхийтачара юха хьалъоттаяьча Абу - Заабалерча заводал тIехдаьннадар тхо. Хий лехка диллача канала улув гIолла бода тай техча санна нийса бола из никъ. Аьрдехьа а аьттехьа а хьакъед каг - кагий дийкъа ахар-хой кхаш, пальмашца чуерзаь со-мий бешамаш. Шоай бяь ца боа-ла никъ беш я кхашка хий дIау-хийта чарх кхестаю бIаргаш дийк-ка гамажа бугIаш. Улув нийслу шоай курача болараг Iа уха му-хьех етта инкалаш.

Юххера а тхоаш долчача дIа-кхаьчар тхо. Тхона бIаргагу йоассаеннача улиций йIоаххала миска дагIа, йоккхийча топий пхорчеи бомбашеи даьрдаь къор-гаш йоакха цIенош. Цхьан хана баьшара. зизах тоаенна город хинна Исмаили тхона хьалхашка эттар хIалак а хинна дIаьннай аьнна хеталу йохаяь город а йолаш. Израильски агрессел хьал-хагIа 140 эзар саг ваьхача городе 10 эзар саг кхоачаш а воацаш бо-ла нах мара бисабац. Улицашка бIаргагуш цхьаккхе а кхалсаг яц.

— 1967 шера июне тIемаш долча хана городе доходаь цхьак-кхе цIа а доцар, чов яь цхьаккхе саг а вацар, — дувц Исмаиле губернаторства вчкала Анвар Ба-шура. — ТIом белга социаьчул тIехьагIа мара доладаланзар са-молеташ тIара довнаш дерген йоккхий топаш еттилген. хIаьта городе цхьаккхе тIема объект а яцар. Лораеш йоацача города бомбаш еттилга цкъаза денней бийсанней 18 сахьата дIаьхлора. Городе баьхача нахах шиъ эзар совгIа маьрша саг вийр е човнаш яь вйсар, цIеноех 80 процент до-хадир е толхадир. Цхьабакъда, хIаьта а изманльцаш боханзар. Iарбий социалистически цхьоагIон активисташа кулгал а деш, кIал-харбаьха городера дIабитар ба-хача нахах дукхагIбараш, юхеби-сараштa хьулабала гIирсаш дир, оакхарий хьисапе къиза довнаш дарах хула зенаш ка маьхала а ювлаш дIадаьхар.

Израильски агрессораша тIе-меи гражданскии объекташта юкъера юкъ хийржа ца хиларах тийшар тхо гхоаш цу наькъагIа долхаш. ДIахьежача наькъа йист-те бIаргагу чухаьрца улла гIирс— из я американски «Фантома» тIа-ра израильски пилота хьежаеш йийтта бомбаш юкъе тIаеттаяла-ро йохаяь школа. КIеззига дIахо-даьлча бIаргагу маьждига пенах яьккха геттара йоккха къорг...

Тха машина, хих дизача бомба-ша даьхача кIоагех ноькъара а ювлаш, дIатIайода канала берда йисте дагIача цIеношта. Цар тхов тIа я хьежара йола (наблюда-тельни) пункт. ПхелагIча этажа тIара дIахьежача бIаргагу изра-ильски бIуво дIалаьцача малх-боалехьарча берда йистен пано-рама. Искусственни хьалдаьча, урагIа а пхорагIа а яьча кIарц-халаш доахкача аьшкасаьргий карташца хьеладаьча гIомара дукъ тIа, юкъе 300 — 400 метр мара йовкъаш а йоацаш, окку-пантий чIоагIъяь позицеш я, бIаргагу хьежара йола вышкаш. Цу дукъал тIехьашкара кхувсаш тIанхал маьршача наха, школаш-теи больницештеи, кинотеатраш-теи маьждигаштеи детаденна йоккхийча топий пхорчи ракета-ши.

Египетски салташеи эпсарашеи хадданза зув канала малхбоале-хьарча берда йисте моастагIчо леладу гIулакхаш. Маьлхо Iаьржьяьча цар йовхьамашкара гуш да моастагIчо леладеча хьаштдолча тийшача балхашта духьал латта уж кийча хилар. Канала берда йистерча позице латтача египетски эскара цхьан подразделене командира капита-на Ахмед Хусейна аьлар: «Тхо даим кийча да, моастагIчун дов хьашт долчча минута юха а то-халургда тхога».

ХIанз Суэцки канала тIа йок-кхий топаш ювлаш яц. Цхьаба-къда, оккупанташ хIанз а Синай-ски ахгIайрен лаьтта — ОАР территори дIа а лаьца багIа. Нах бац Исмаиле а Суэцки канала берда йисте ядача кхыча нах ба-хача пунктажка а. Болх беш бац из лоархIам бола дунен хал-къашта юкъера форда никъ ше а. ОАР тIеххьарча машара иницеа-тиво хьабийллаб Суэцки канала-гIа кемаш лелила юхаметтаотта-дара никъ. Цхьабакъда, Тель-Авиво хIанз а духьале лоаттаю гаргарча малхбоалера дов машаре къоастадара Iарбаша тIаухийта-ча низашта. Цулухьа да-кх Исма-или тIема човнаш ерзае йолаяла йиш йоацаш хилар, машаре яха йиш йоацаш хилар.

...Iуррехье а болабенна, Египете хамсин оалаш бола къулба-малх-оузехьара хьекха мух тIа-тIа чIоагIагIа хьекха болабелар. Цо шершайора канала дехьарча бер-да йисте ягIа Израила кIай - сий-на байракх. Агрессораша лерхIа-чунга диллача, цигара оалал цар хилар хойташ хила еза байракх тIаягIа гIуракх чIоагIагIа хьекха баьннача михо сетта а беш, цIув-забора. Iарбий лаьтташ тIара из-раильски оккупантий позицеш ког гIортолга йоацаш хилар белгал-даха санна.

Исмаили, Каир.

П. ДАВЫДОВ,
Р. ШПАГИН,
АПН собкор.

Хьажа, ладувгIа

5 май
ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.20 — Дешархошта. Музыкальни аль-бом. 17.45 — Тахан кепайоазон Ди да. 18.00 — Документальни фильма кинозал. 18.30 — Телевизионни кердадараш (нох-чий, эрсий меттала). 18.50 — Хоамаш. Ре-клама. 18.55 — Киножурнал. 19.05 — Пар-те хьинар дола помощникаш. (нохчий меттала доахк). 19.15 — Заболотне цIе-рагI йолча типографе художественни са-модеятельноста концерт. 19.50 — Шоана, бераш. 20.00 — КПСС XXIV съезда деле-гаташа выступлени ю. «Богун» 20.15 — Литературах йола беседа. «Йоазонхои га-зети». 21.00 — «Ха». информационни про-грамма. 21.30 — ДоттагIий вIашагIкхе-тар. Эстрадни обозрени.

5 май
РАДИО:

6.30 — Юрта боахама знаней школа (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш 7.00 — Москва. 7.20 — «Грознен-ски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленин-нан некъ» газета обзор. 7.45 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Та-хан кепайоазон Ди да. (гIалгIай меттала). 8.40 — Къона тIехье (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва 16.00 — Передачай про-грамма. 16.05 — КПСС 24-ча съезда деле-гаташа дувц (гIалгIай меттала). 16.20 — Тахан кепайоазон Ди да. «Ленинан никъ» газета редактора. Габисова вы-ступлени (нохчий меттала). 16.35 — Пя-тилетка доха гIяиш. Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 16.50 — «Коммунисташи цар гIулаккаши яха кор-респонденци (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15— «Юртара вахар» (нохчий меттала) 17.30— Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Москва. 18.10 — Халкъа котало бIаь ше-рашка сийрла латт яха радиокомпозици (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — Къонал (гIалгIай меттала). 20.00 — Хал-къа илланчархой яхача циклацара кузм-кальни передача. (нохчий меттала). 20.30 — Москва.

6 май
ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.05 — Дешархошта. Город — ЛархIа. 17.30 — Iилма академика Некрасова вы-ступлени 18.00 — Телевизионни кердада-раш (нохчий, эрсий меттала). 18.20 — Чил-ла бу вIаний леладар лоархIамера дакъа да. 18.30 — Миллионни Ленински универ-ситет. «Пятилетка доазонаш» Промыш-ленность дIахо дегIайоалаяра декхарий хьакъехьа КПСС 24-гIа съезд. 19.00 — Футболах йола СССР Чемпионат. «Дина-мо (Минск) «Динамо» (Москва) Минскера передача. 19.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени 20.00 — Футбол. 2-гIа тайм. 20.45 — «Ха». Информационни про-грамма. 21.15 — «Юха боагIаш никъ бац» яха Телевизионни художественни дукха-серийн фильм. Хьалхара сери 22.25 — БIаьстанара хороводаш. Паччахьаликхен Волжски эрсий халкъа хоро концерт.

6 май
РАДИО:

6.30 — Пятилетка къахьегама бIаьсти. (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш 6.50— Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грознен-ски рабочий» «Комсомольское племя» га-зетий обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Пере-дачай программа. 8.25 — Iилман - атеи-стически пропоганда хьакъехьа. Микрофо-не хьалхашка ва КПСС Надтеречни рай-кома секретарь Рашидов. (нохчий метта-ла). 8.40 — Советски композитора иллеш (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Къона тIе-хье (нохчий меттала). 16.20 — Доалдара школа (эрсий меттала). 16.35 — Ашараш. 16.40 — Спортивни орбита тIа яха радио-журнал. 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Халкъа сбережени пя-тилетка кхоачашъеча» яха беседа (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

№ 13 йолча городской профес-сионально - технически училища педагогически коллективо учили-ща дешархо

БЕШТОЕВ
Халита Аюп

ха йоацаш кхелха дегахь хала а хеташ, цун даьшка чIоагIгIа ко-дам бу.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, (11 3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3.44.96; редактора зам.—3.39.11; бехкто-кхама секретара — 3.34.38; партийни вахарен, культурая, промыш-ленностен отделий — 3.42.30; юрта боахама отдела — 3.42.28; письмой отделен бухгалтерен — 2.60.71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3.44-96: зам. редактора — 3.39.11; ответст-венного секретаря — 3.34.38: отделов партийной жизни. культуры и промышленности — 3.42.30: отдела сельского хозяйства—3.42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2.60.71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Револю-ции, 7/84.

СФ05101. Заказ № 4534.